

KURJER WILEŃSKI

Rok V.

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Nr. 129 (1176)

P. K. O.

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI

P. K. O.

Rozpoczęła już przyjmowanie ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń posagowych bez badania lekarskiego.

SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA POCZĄWSZY JUŻ OD 3 ZŁOTYCH MIESIĘCZNIE.

Zgłoszenia, informacje i taryfy w Centrali P. K. O. w Warszawie, Oddziałach P. K. O. w Katowicach, Krakowie i Poznaniu, a także we wszystkich Urzędach Pocztowych, i u upoważnionych przedstawicieli.

1850/1800

Dziś w niedzielę, 10 czerwca b. r.

ZABAWA W ZAKRECIE

urządzona staraniem Centrali Opiek Szkolnych w Wilnie.

na rzecz
Kolonij Letnich

Dziś w piątym dniu wyścigów konnych w Połpiersze z totalizatorem odbędzie się konkurs hipiczny pań.

Początek o
godz. 3-ej pp.
1845

Rozsądek francuski.

Francja uchodzi oddawna za państwo wybitnie centralistyczne i narodowe. Od czasów Wielkiej Rewolucji podział administracyjny kraju jest wyrazem tendencji do zniwelowania lokalnych różnic i odrębności w strukturze administracyjnej i społecznej. Pomimo że prowansalscyk z bretończykiem mogą się porozumieć tylko o tyle, o ile znają język literacki, pomimo że różnice charakteru i psychiki pomiędzy Francuzami południa a Francuzami północy są bardzo znaczne, naród francuski, jako całość można było uważać za jednolity pod względem politycznym.

Mechaniczna niwelacja i centralistyczny system rządzenia nie zdołały jednak wykorzystać owych lokalnych właściwości, odrębnych tradycji i obyczajów, które nazywano z pobłażliwym wzruszeniem „patriotisme du clocher”, co po polsku najbardziej odpowiadałoby pojęciu parafianstwa. Miały one jednak widocznie głębsze podstawy w psychice społecznej, skoro z biegiem czasu wytworzył się na ich tle regionalizm, jako pewna ideologia, już znacznie szerszy krąg pojęć obejmująca i mająca własne już ściśle określone cele rozwojowe.

Po jakimś czasie wskutek zajęcia się ideą regionalizmu młodej generacji literatów i poetów francuskich, przedostała się ta idea do wyższych sfer społecznych, a ostatnio stała się bardzo modną nawet poza granicami Francji.

Na gruncie polskim regionalizm przejął się dosyć szybko i znalazł wielu gorliwych zwolenników i propagatorów. Bezspornie warunki polskie zewszem nie uzasadniają przebiegu tej idei z tem oczywiście, że nie będzie ono prześladowaniem mechanicznym. Idea regionalizmu musi być u nas sumiennie przetrawiona i dostosowana do naszych warunków i potrzeb. Sama nazwa jest nazbyt często u nas nadużywana, skąd płynie cały szereg nieporozumień.

Uwagi powyższe cokolwiek odbiegają od właściwego tematu niniejszego artykułu, który dotyczy ostatnich wypadków francuskich.

W końcu maja r. b. sąd francuski w Kolmarze w Alzacji wydał wyrok w długo trwającym procesie t. zw. autonomistów alzackich, oskarżonych o współdziałanie z Niemcami i korzystanie z pieniędzy niemieckich w dążeniu do uzyskania autonomii Alzacji, a w dalszym rozwoju do oderwania się od Francji i utworzenia związkowego państwa Rzeszy Niemieckiej.

Proces wywołał żywe zainteresowanie we Francji i w Niemczech, obrady niejednokrotnie miały przebieg bardzo burzliwy, roznamietnienie obustronne było znaczne. Pomimo to zapadły wyrok odznaczał się dużą łagodnością. Z pośród czterech oskarżonych zaledwie czterech głównych skazano na jeden rok więzienia każdego, pozostałych dziesięciu uniewinniono. Sędziowie francuscy nie poszli więc śladem swoich polskich kolegów z procesu białoruskiej Hromady, jakkolwiek oskarżeni alzaccy skazani zostali, tak samo jak

hromadowcy za udział w spisku przeciwko bezpieczeństwu Republiki Francuskiej. Zestawienie tych dwóch wyroków, zapadłych niemal jednocześnie jest niezmiernie ciekawe i pouczające.

Proces kolmarski znalazł też bezpośrednie oddziaływanie w polityce rządu francuskiego. Zrozumiał on odrazu, że w procesie tym zawarty jest cały poważny problem polityczny, który samym wyrokiem załatwić się nie daje i mimo którego przejść obojętnie nie można. Rząd p. Poincarégo nie omieszkiał też z niego wyciągnąć pewnych konsekwencji w swojej polityce wewnętrznej.

Zaproponowano p. Oberkirch, deputowanemu departamentu niższego Renu i członkowi alzackiego stronnictwa ludowego objęcie podsekretariatu stanu w nowym rządzie p. Poincarégo. P. Oberkirch wyraził na to swoją zgodę.

Wprowadzając do rządu przedstawiciela Alzacji rząd francuski kierował się potrzebą posiadania w swoim łonie człowieka, który może w kwestiach dotyczących tego kraju, być miarodajnym wyrazicielem umiarkowanych dążeń ludności alzackiej.

„Jest rzeczą nie ulegającą wątpliwości” — pisał „Temps”, półrządowy organ francuski — „że koniecznym jest zastanowienie się nad środkami, które powinny być zastosowane w obecnej sytuacji w naszych departamentach nad Renem”. Cokolwiek dalej tenże dziennik precyzuje o co chodzić tam powinno: „przestudiować starannie postulaty natury materialnej, jak naprz. piekącą kwestję podatków, dać naszej administracji poczucie inicjatywy, decyzji, szanować tradycje, unikać drażnienia tego partykularyzmu alzackiego, który wewnątrz Francji może być dla niej cennym nabytkiem...”

Problem alzacki jest niezawodnie bardzo poważny, lecz nie jest niemożliwy do rozwiązania. Aby to uczynić, trzeba zaapelować do całej dobrej woli narodowej, do tych wszystkich, którzy są zdecydowani stanąć ponad spory partyjne i rozważyć z zimną krwią i z całą przyjaźnią nasuwające się kwestje.

Drugim krokiem rządu francuskiego, wypływającym z oceny stosunków, na których tle wynikł proces kolmarski, jest oświadczenie premiera Poincarégo w jego deklaracji programowej, wygłoszonej w Izbie Deputowanych w dniu 7 bież. miesiąca. Uwzględniając odrębne warunki rozwoju prowincji alzackiej w ciągu ubiegłych 50-ciu lat zapowiedział Poincaré pozostawienie w niej tego samego stanu prawnego, w dziedzinie kościelnej i szkolnej, który tam istniał dotychczas. „Jak poczucie sprawiedliwości, tak też rozsądek, oraz uczucie jakie żywimy do tych prowincji, nie pozwalają nam narzucić im te prawa, których one nigdy nie znały. Nasza decyzja o co tego wola jest niezależna od jakichkolwiek przejściowych incydentów”.

Mocne, jasne i zdecydowane stanowisko rządu francuskiego musi dumą na-

Instytut Nauk Handlowo-Gospodarczych

Polskiego T-wa Krzewienia Wiedzy Handlowej i Ekonomicznej w Wilnie. Kształtujący zakład naukowy dla osób, które ukończyły co najmniej 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej (państwowej lub prywatnej z prawami), albo — całkowity kurs średniej 3-letniej szkoły handlowej (po złożeniu egzaminów uzupełniających w myśl okólnika M-wa W. R. i O. P. z dn. 31. X. 1927 r. Nr. III. A. 2—15797/27).

Wydziały: 1) OGÓLNO-HANDLOWY, 2) ROLNICZO-HANDLOWY 3-letni kurs nauki.

Po przejściu I-go kursu, wspólnego dla obydwu wydziałów i dającego zasadnicze i zaokrąglone wykształcenie handlowe oraz po złożeniu odpowiednich egzaminów życzący mogą otrzymać świadectwo ukończenia Jednorocznej Szkoły Handlowej.

Sekretariat Instytutu czynny codziennie od godz. 8 mej do 14-tej, udziela informacji, wysyła na żądanie programy i przyjmuje podania. Do składanych podań należy dołączyć: 1) ostatnie świadectwo szkolne, 2) metrykę urodzenia, 3) 2 fotografie oraz 4) 10 zł. wpisowego.

Adres: Wilno, ul. Jagiellońska, Nr. 2, IV piętro (Dom T-wa Akc. B. cia Jabłkowsky)

Echa ostatniej noty polskiej do Sowieców.

MOSKWA, 9.VI (Pat). Komentując notę ministra Zaleskiego, wręczoną 3 b. m. Czerwielowi „Izwestija” pochwalają oświadczenia rządu polskiego co do szczerych zamiarów uniemóżliwienia czynnikom trzecim narażania na szwank dobrych sąsiedzkich stosunków polsko-sowieckich.

Dziennik uważa, że oświadczenie to jest tembardziej potrzebne, gdyż ostatnie wydarzenia wykazały jasno, że czynniki trzecie pracują bardzo gorliwie nad niszczeniem stosunków polsko-sowieckich i mają niestety poparcie pewnych kół w Polsce.

Podkreślając, że stosunki polsko-sowieckie rozwijają się w atmosferze zastrzeżeń, dziennik sowiecki zaznacza, że sowiecka opinia publiczna uspokoi się, jeżeli po zapewnieniach ze strony rządu polskiego nastąpią odpowiednie czyny.

„Italia” rozbita o skały.

Kilku członków ekspedycji rannych.

NOWY JORK, 9.VI b. r. Dzienniki tutejsze podają sensacyjną wiadomość, że jednemu z radioamatorów w Północnej Ameryce udało się pochwycić fale nadawane przez gen. Nobile, która mówi, że Italia rozbija się o skały. Wszyscy jednak członkowie ekspedycji pozostają przy życiu, choć kilku z nich zostało rannych. Obecnie załoga „Italii” cierpi głód i z ogromnym trudem znosząc straszliwe zimno.

Nawiązanie komunikacji radiowej z „Italją”.

Statek Hobby śpieszy na pomoc.

RZYM, 9.VI. (Pat). Agencja Stefaniego donosi, że statek Cita di Milano utrzymywał w dniu wczorajszym od godziny 19 według (czasu Greenwich) prawie przez 20 minut radiotelegraficzną komunikację ze sterowcem gen. Nobile Italją. Sterowiec miał podać dane o położeniu, w jakim się znajduje, a które odpowiadałoby punktowi oddalonemu o 20 minut na północ od Cap Smith położonego na wschodnim końcu kraju Nordost (Szpicberg).

Określ Cita di Milano polecił statkowi Hobby starać się o zbliżenie do wskazanego miejsca, skąd wyruszyłaby wyprawa na saniach, zaprzężonych w psy.

Gdzie się znajduje Italia?

KINGSBAY, 9.VI. (Pat.) Okręt „Citta di Milano” określił pozycję w jakiej się znajduje sterowiec gen. Nobile „Italia” na 80°30 min. północnej szerokości i 28° wschodniej długości.

pawać każdego Francuza, który wierz, że ma rząd, który każdy problem — choćby najtrudniejszy i nieoczekiwany — dojrzy i do jego załatwienia ma odwagę i decyzję w pełnem zrozumieniu swoich obowiązków i swojej odpowiedzialności przystąpić. W tej meskości działania już tkwi ważny element powodzenia. Audaces fortuna adiuvat.

Testis.

Odnaczenie Ludomira Ślędzińskiego.

KRAKÓW, 9.VI. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu Akademii Umiejętności ogłoszono, że nagrodę z fundacji Barczewskiego za dzieło z dziedziny literatury otrzymał prof. Juliusz Kleiner za czterotomowe dzieło o Juliuszu Słowackim, zaś nagrodę malarstwa tej samej fundacji Ludomir Ślędziński za portret „Zona Artysty”.

Dzień polityczny.

W poniedziałek przybywa do Warszawy delegacja czeskosłowacka do rokowań handlowych z Polską w związku z wprowadzeniem przez Polskę waloryzacji cel.

Jak wiadomo, w sprawie waloryzacji cel i ustalenia kontyngentu towarów toczyły się rokowania przed paroma tygodniami, które nie zostały zakończone ze względu na rozbieżność stanowisk obu delegacji. Obecnie więc delegacja polska po otrzymaniu instrukcji od swego rządu przystąpi do dalszych pertraktacji, celem ostatecznego załatwienia importu towarów czeskosłowackich do Polski i eksportu do Czechosłowacji.

Wczoraj w godzinach popołudniowych bawiący w Warszawie przedstawiciele armii rumuńskiej inspektor armii gen. Mardarescu, szef sztabu generalnego gen. Samsonowicz wraz z towarzyszącymi im oficerami złożyli pożegnany wizytę Marszałkowi Piłsudskiemu w Belwedercie. Na przyjęciu obecni byli wyżsi oficerowie wojsk polskich z generałem Sosnkowskim na czele.

Wczoraj o godz. 2.40 wyjechali z Warszawy generałowie rumuńscy z powrotem do Bukaresztu.

W sobotę o godz. 10 rano przybyli z Warszawy do Lwowa ministrowie Niezabykowski i Stanisław wzięli udział w akcie złączenia Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego z Towarzystwem Gospodarskim. Akt ten odbył się w Uniwersytecie Jana Kazimierza. Minister Rolnictwa odjechał o godz. 21 z powrotem do Warszawy, minister Reform Rolnych wyjeżdża jutro rano samochodem do Tarnopola. (Pat.)

Międzynarodowy kongres pokoju w Warszawie

W dniach 25—29 czerwca r. b. w Warszawie odbędzie się Międzynarodowy Kongres Pokoju, XXVI-ty z kolei spośród kongresów pokoju, organizowanych przez Międzynarodowe Biuro Pokoju w Genewie, pierwszy na ziemiach Polski.

Inicjatywa zorganizowania Kongresu tego w Warszawie wyszła od Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Pokoju, założonego w 1906 r. i biorącego od tego czasu czynny udział w kongresach i w pracach Międzynarodowego Biura Pokoju. Rząd polski, oceniając wagę i znaczenie międzynarodowego Kongresu w ogóle, a specjalnie w dobie obecnej, przychylnie przyjął inicjatywę Stowarzyszenia co do zorganizowania Kongresu w Polsce. W skład Komitetu Organizacyjnego Kongresu weszli przedstawiciele wszelkich organizacji społecznych pokoju, a więc Stowarzyszenie Przyjaciół Pokoju, Polskiej Federacji Ligi Narodów, Ligi Kobiet dla Pokoju i Wolności, Związku „Pan-Europa”, przedstawiciele młodzieży oraz szereg poszczególnych osób związanych pracą swoją z ideą pokoju, jak pp. Aleksander Skrzyński, Hipolit Giliwicz, Franciszek Sokal, Stanisław Thugutt i inni.

Na czele komitetu stoi b. wicepremier p. St. Thugutt, wiceprezesami są pp. Kordisowa, b. pos. Łypacewicz i prof. Estreicher, sekretarz generalny dr. J. Polak, skarbnik p. F. Szymerski. Na dyrektora Biura powołany został p. Józef Podolski, sekretarz Polskiej Komisji Międzynarodowej Współpracy Intelktualnej.

Program Kongresu przewiduje następujące sprawy: 1) rozbrojenie, 2) współpraca ekonomiczna, 3) szereg aktualności, m. in. Pan-Europa, sytuacja w Chinach i t. p. Ze strony polskiej referaty objęły: w sprawie rozbrojenia p. Graliński, w sprawach ekonomicznych — p. Tennenbaum, Pan-Europa — p. Lednicki.

Sprawy miejskie.

Na marginesie nowej ustawy budowlanej.

Doniosłe znaczenie posiada rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej (z mocą ustawy) o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli z 16.11 b. r. nr. 23 poz. 202 D. U. R. P.

Rozporządzenie to jest obecnie prawem. Na zasadzie art. 99 konstytucji daje to rozporządzenie władzom administracyjnym prawo wyłączenia nieruchomości ze względu na wyższe, udziela w szerokim zakresie prawa nadzoru i kontroli z możliwością stosowania najdotkliwszych kar i represji. Rozporządzenie, z którym winien zaznajomić się każdy budujący, mówi, jak budować, przebudowywać, na ziemi, pod ziemią, omawia urządzenia pomocnicze z budowlami, wskazuje, jak należy tworzyć działki parcelacyjno-budowlane, urządzić i zmieniać ulice, place i tereny użyteczności publicznej. Rozporządzenie Prez. Rz. z dnia 22.11 b. r. Nr. 38 poz. 374 D. U. R. P. uznaje cegłę za przedmiot powszechnego użytku i dąży do poskromienia paskarstwa i spekulacji tym artykułem budowlanym.

Rozporządzenie Prez. Rz. z dn. 16.11.1928 obowiązuje we wszystkich dzielnicach, jako ustawa ramowa, która przewiduje wyznaczenie w miarę potrzeby dla poszczególnych miast specjalnych przepisów, przystosowanych do warunków lokalnych. Samo rozporządzenie obejmuje 420 artykułów. Znamiennym jest art. 53 określający, że za teren budowlany, uważać należy ten, który został objęty prawomocnym planem, lub uznany za takiowy przez gminę. Tem samym został zadany cios spekulantom-wnościelom, którzy każdy teren, nawet bez zgody władz, uważali za nadający się pod budowę, samowolnie parcelowali, zabudowywali, niszczyli zabytki przyrody i t. p.

Potega plotki.

W związku z ostatnimi robotami regulacyjnymi, jakie przeprowadza Magistrat powstał w mieście cały szereg plotek, między innymi, że ma być zmieniony bieg Wilenki oraz wycięte lipy na placu Łukiskim.

W sprawie tej z miarodajnych sfer magistrackich otrzymujemy następujące wyjaśnienie. Wszelka inowacja w mieście spotyka się z ogromnym sprzeciwem. Ponieważ nowy skład Magistratu wyróżnia się ruchliwością i szybką decyzją—wielu mieszkańców snuła ciągle domysły co też uczynią „nowi ojcowie”. Usunięcie „bud garażowych” z pod Bernardynki i regulacja porzeża Wilenki, skłoniła do domysłów, że Magistrat zamierza skierować koryto Wilenki w inną stronę i przez ulicę Św. Anny, Królewską i tunelem poprzez „Ciełętnik” wpuścić do Wilji. W tej sprawie była w

Treścią art. 39—40 ustawodawca podporządkowuje interes prywatny sprawie publicznej i nadaje gminie prawo w okresie sporządzania planów regulacyjnych zawieszanie wydawania pozwoleń na wznoszenie budowli, również place i nieruchomości mogą być przymusowo wywłaszczane, o ile tego wymaga interes publiczny. Art. 174 daje prawo gminie przekładania kosztów nabywania gruntów pod ulice i urządzania uliczne na właścicieli gruntów, lub nowonabywców terenów, przy których została wydzielona ulica.

Magistrat nasz korzystając z tego prawa w najbliższych dniach ogłasza o sporządzeniu planu regulacyjnego placu Katedralnego z przyległymi ulicami i ogrodami. Plan taki ma być opracowany przez zespół miejscowych architektów—urbanistów. Magistrat opracował również przepisy bezpieczeństwa uwzględniające interes publiczności przy wszelkiego rodzaju remontach i budowlach w mieście. Osobno zostają podane przepisy dotyczące normowania barw przy odnawianiu lica (frontu) domów, jak zakazujące różnobarwnego malowania płaszczyzn frontu, szczególnie na parterze—sklepowym.

Wydane Rozp. Prez. Rzecz. wreszcie reguluje wygląd estetyczny miast, zabezpiecza miasta pod względem higieny i normuje spekulację.

Wzmaga ono zobowiązania miasta pod względem nadzoru i kontroli, a tem samem wskazuje na konieczność zwiększenia personelu miejskiego działu służby policyjno-budowlanej.

Samorząd Wilna w dziedzinie stosowania ustawy budowlanej uzyskał prawa na równi z Warszawą, Poznaniem, Krakowem, Łodzią i Lwowem. *Tutejszy.*

Magistracie delegacja z protestem, której wyjaśniono, że petentów, kto złośliwy, „nabrał”.

Również jakiś improwizator „nabrał” grona bardzo poważnych obywateli rezydujących przy pl. Łukiskim, którzy zgłosili pismem protest przeciwko wyrąbanu lip na placu Łukiskim. Delegacja specjalna doręczyła prezydentowi miasta cały memoriał z setką podpisów. Prezydent zdumiony—oświadczył, że w Magistracie nie było nigdy nie powstała podobna myśl, lecz odwrotnie dąży do dalszego uporządkowania placu Łukiskiego i zamienienia go na ogród spacerowy. Zdaje się, że ludzie są zbyt łatwowierni i ulegają szybko sugestii plotek, które tak łatwo rozwiązać przez bezpośrednie sprawdzenie, choćby przez telefon nr. 28 w Magistracie.

— Zjazd Zw. Spółdz. Spożywców Rzplitej. W dniu wczorajszym o godzinie 9 rano rozpoczął się w Warszawie Szesnasty Zjazd Pełnomocników Zw. Spółdz. Spożywców Rzplitej Polsk. Na zjazd zjechało się przeszło pięćset delegatów z całego państwa. Przewodniczącym zjazdu wybrano Bronisława Siwickiego. Ze sprawozdania Zarządu wynika, iż działalność Związku rozwijała się normalnie, czego najlepszym dowodem służy rozwój obrotu towarowego.

Bilans na dzień 31 grudnia 1927 r. zamyka się sumą złotych 15.704.236 groszy 49. Czysta nadwyżka wynosi złotych 753.090 groszy 28. Zaznaczyć należy, że do Związku należą 900 spółdzielni i 420.000 członków.

O godzinie 1-szej nastąpiła przerwa w obradach poczem o godzinie 3 m. 30 obrady wznowiono. Wieczorem w sali konserwatorium odbyła się uroczysta akademicka ku uczczeniu 10-tej rocznicy zgonu wybitnego myśliciela i kooperatysty Edwarda Abramowskiego. Zjazd potrwa dwa dni.

— Sześć tysięcy strajkujących robotników. Trwający w Krakowie od tygodnia strajk budowlany objął około sześciu tysięcy robotników. Sytuacja strajkująca uległa w ostatnich dniach zaostreniu. Od porzednia 11-go b. m. będzie proklamowany strajk we wszystkich oddziałach związku zawodowego robotników budowlanych. Żądania robotników budowlanych popór robotnicy kalfarscy, malarscy, kamieniarscy i sztukaterzy. Oprócz Krakowa strajk objął Skawinę i Bieżanów.

— Zjazd Związku Młost w Łodzi. Dn. 17 i 18 bm. odbędzie się w Łodzi zjazd Związku Młost Polskich, poświęcony specjalnie zagadnieniom sanitarnym.

— Podróż ćwiczebna marynarki wojennej. W dn. 6 bm. transportowiec „Wilja” i kanonierka „Komendant Piłsudski” wyruszyły z Gdyni w podróż ćwiczebną do portów fińskich Hango i Abo, oraz do jednego z portów estońskich. Na pokładzie znajduje się 23 uczniów starszego kursu oficerskiej szkoły marynarki wojennej.

— Ołbrzymi pożar lasów w pow. bydgoskim. Onegdaj w godzinach popołudniowych wybuchł ołbrzymi pożar lasów Nadleśnictwa Rożanna pod Koronowem w pow. bydgoskim. Pastwą płomieni padło przeszło 100 morgów drzewostanu 150-letniego, 100 morgów 18-letniego i 100 morgów 15-letniego zagajnika. Straty bardzo duże. Przyczyna pożaru dotychczas nie ustalona.

— Chmura szarańczy. W dniu wczorajszym w godzinach popołudniowych przeszła opadła w pow. bydgoskim chmura szarańczy, ciągnąca się w kierunku wschodnim. Na szczęście szarańcza nie wyrządziła żadnej szkody w polu. Mieszkańcy okolicznych wsi w panicznym strachu pokrywali się po domach.

Dalsze obrady Rady Ligi.

GENEWA, 9.VI (Pat). Rada Ligi Narodów postanowiła odczytać ostateczne załatwienie sprawy planu budowy pałacu Ligi Narodów do sesji wrześniowej.

W kwestii grecko-albańskich nieporozumień Rada wystosowała apel do obu rządów, ażeby na drodze bezpośrednich rokowań uregulowały sprawę odszkodowań dla wysiedlonych Albańczyków z Grecji, jednocześnie odrzucono prośbę Albanii,

ażeby na zasadzie artykułu 11-go paktu Rada zajęła się kwestią położenia mniejszości albańskiej w Grecji.

Poza tem Rada omawiała różne sprawy szkolne, dotyczące Górnego Śląska, które zostały załatwione na podstawie rozstrzygnięcia Stałego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.

Sprawa szkół mniejszościowych na Śląsku.

GENEWA, 9.VI. (Pat). Rada Ligi Narodów zajmowała się w dalszym ciągu sprawami dotyczącymi trybu przyjmowania dzieci niemieckich do szkół mniejszościowych na Górnym Śląsku. Rada przyjęła w tej sprawie raport sprawozdawczy, potwierdzający postanowienia wyroku trybunału haskiego, który jak wiadomo uznał zasadniczą słusność tezy polskiej.

Wyrażając zgodę na przyjęcie raportu minister Spraw Zagranicznych Zaleski złożył oświadczenie, w którym stwierdził, że wyrok trybunału międzynarodowego sprawiedliwości uznał słusność zasadniczych tez rządu polskiego: 1) że szkoły mniejszości na Górnym Śląsku przeznaczone są dla dzieci, których ojczystym językiem jest język niemiecki, a dzieci mówiące wyłącznie po polsku nie mogłyby kształcić się w tych szkołach, 2) że kwestja, czy jakaś osoba należy do mniejszości, nie jest sprawą dowolną i zapisanie

dzieci do szkoły mniejszości nie może zależeć od wolnej woli osób odpowiedzialnych za ich wychowanie.

Neutralny rzeczoznawca pedagog zarządził egzamin, które wykazały, że z 1685 dzieci prawie 48% nie znało dostatecznie języka niemieckiego, ażeby móc kształcić się w szkole mniejszościowej. Minister zakończył temi słowy: „Muszę bardzo szczerze wyrazić ubolewanie na powód tego, że „komitet trzech” nie uznał za wskazane polecić w tej chwili Radzie Ligi Narodów zastosowanie tego niezmiennie pożytecznego i praktycznego sposobu.

Przyjmując raport muszę oświadczyć, że rząd polski nie mógłby w żadnym razie zgodzić się z tem, ażeby na skutek deklaracji rodzicielskich, nie odpowiadających rzeczywistości, dobre z punktu widzenia pedagogicznego funkcjonowanie szkoły, mogłoby się stać niemożliwe”.

Sprawa mniejszości litewskiej w Polsce

GENEWA, 9.VI (Telegram własny). Raport w sprawie skargi litewskiej, dotyczącej położenia mniejszości litewskiej w Wilnie, został odczytany, uznając wyjaśnienia rządu polskiego w tej sprawie za całkowicie wystarczające, aczkolwiek nie napotykał żadnego sprzeciwu ze strony członków Rady, został jednak odczytany do następnej sesji. Formalnie powodowano się nieobecnością Woldemarasa, który opuścił Genezę już w czwartek, nie chcąc widocznie nadal wysłuchiwać nieprzyjemnych dla siebie uwag i decyzji.

Raport Min. Zaleskiego w sprawie mniejszości albańskiej.

Zabieg delegacji niemieckiej.

GENEWA, 9.VI. Pat. Rada Ligi Narodów przyjmując raport ministra Zaleskiego w sprawie skargi albańskiej, dotyczącej położenia mniejszości albańskiej w Grecji potwierdziła w sposób zdecydowany procedurę postępowania w sprawach mniejszości, uniemożliwiając tem samem wnoszenie skarg w takich sprawach z powołaniem się na art. 11 paktu.

Ze strony przedstawicieli Niemiec w Radzie Ligi czynione były w ostatnich dniach starania w kierunku usunięcia z projektu Zaleskiego tych motywów, którymi powoduje się sprawozdawca, proponując Radzie odrzucenie skargi albańskiej.

Odnosiło się to zwłaszcza do tego ustępu raportu, w którym minister Zaleski

podkreślił, że celem traktatu o ochronie mniejszości oraz ustalonej co do tego procedury jest poza głównym celem ochrony mniejszości również stworzenie takiego stanu rzeczy, by sprawy te nie mogły przybierać charakteru zatargów między państwami, a zarazem zabezpieczenie państw mających wśród swych obywateli mniejszości narodowe od wtrącania się obcych do jego spraw wewnętrznych.

Te starania sekretarza stanu Schuberta zdają się wskazywać na to, że rząd niemiecki niechętnie widzi zamknięcie dróg do odwoływania się do Ligi w sprawach mniejszości niemieckiej na polskim Górnym Śląsku.

Zniesienie kontroli finansowej nad Austrią.

GENEWA, 9.VI. (Pat.) Ze sprawozdania komisji finansowej, przedłożonego dzisiaj Radzie Ligi Narodów wynika, że z końcem tego miesiąca zniesiona będzie w zupełności kontrola nad pożyczką sanacyjną Austrii. Wyznaczeni do tej kontroli funkcjonariusze opuszczają Wiedeń.

Wyjazd min. Zaleskiego do Paryża.

GENEWA, 9.VI (Pat). Minister Zaleski wraz z żoną i otoczeniem wyjeżdża dziś wieczorem do Paryża.

Sprawa sowiecko-czechosłowackich rokowań handlowych.

PRAGA, 9.VI (Pat). Wczoraj przybył do Pragi prezes komisji czeskosłowackiej w Moskwie dr. Girs, który ma referować kwestje będące w związku z oczekiwaniami pertraktacji handlowych czeskosłowacko-sowieckimi. Ze względu na rezerwę niektórych ministrów dopiero Rada Ministrów rozstrzygnie czy należy umowę z Sowietami zawrzeć, ponieważ Rosja życzy sobie, żeby rokowania rozpoczęły się w najbliższym czasie. Jak donoszą dzienniki dojdzie do rozstrzygnięcia tej kwestji na radzie ministrów.

Polska na konkursie artystycznym IX Olimpiady

Cały materiał z dziedziny malarstwa, rzeźby i grafiki, zebrany w kraju, a obejmujący 59 eksponatów 26 artystów, przybył już do Amsterdamu; będzie on tworzył dział polski na Międzynarodowej Wystawie „Sport w sztuce”, która w związku z IX Olimpiadą, będzie otwarta w dniu 11 b. m. w gmachu Muzeum Miejskiego w Amsterdamie. W dziale malarstwa olejnego bierze udział 10 polskich artystów, a mianowicie: L. Dołycki, W. Hofmann, W. Jarocki, W. Kossak, R. Kramsztyk, W. Piotrowski, Z. Rozwadowski, K. Sichulski, L. Slendziński, i J. Zaruba. W dziale akwarel i rysunków: Z. Boruński, Z. Kamiński, St. Nowakowski, W. Piotrowski, W. Skoczylas. Grafika obejmuje 12 drzeworytów o tematach sportowych, a rzeźba 10 prac O. Niewskiej i W. Gruberskiego. Dział architektury obejmuje najcenniejsze prace, nagrodzone na konkursach na gmach Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, oraz na Stadion w Szczepiliwiczach. Projekty architektoniczne, użyczone przez Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i przez Wydział Techniczny Magistratu, wiezie z sobą, jako przewodniczący Komisji Sztuki przy Polskim Komitecie Olimpijskim, dr. Mieczysław Treter, dyrektor Tow. Szerzenia Sztuki Polskiej wśród Obcych, który też zajmie się na miejscu w Amsterdamie organizacją działu polskiego.

Jan Bułhak

ARTYSTA-FOTOGRAF.

Jagiellońska 8, telefon 968, przyjmuje od godz. 9—6. 1844

Ze świata.

— Krótkie fale elektromagnetyczne jako środek leczniczy. Donoszą z Nowego Yorku: Dwóch uczonych amerykańskich profesor William Richards i dr. Alfred Loomis po dłuższych studiach i próbach doszli do przekonania, że krótkie fale elektromagnetyczne, stosowane w komunikacji radiowej są doskonałym środkiem leczenia choroby paresis. Pacjent, wystawiony na działanie fal, może być uleczony, gdyż fala ta podnosi temperaturę krwi do takiej wysokości, w jakiej bakcyle żyć nie mogą. Dotychczasowe próby podnoszenia temperatury krwi zapomocą wstrzykiwania w chorych na paresis bakcyliów malarji, nie dawały należytych wyników, ponieważ lekarz nie mógł regulować temperatury w ten sposób uzyskać. Jak donosi „N.Y. Times” w Instytucie Rockefellera odbywają się obecnie dalsze próby nad wynalezieniem wyżej wymienionych dwóch uczonych, przyczem biologiczna strona wynalazku jest specjalnie uwzględniana.

SEJM.

Wczorajszy dzień w Sejmie.

(Tel. od wł. kor. z Warszawy).

Wczorajsze posiedzenie Sejmu poświęcone było debacie nad trzema budżetami: Min. Przem. i Handlu, Poczty i Tel. oraz Robót Publ. Dyskusja nad temi budżetami nie zawierała specjalnie ciekawych momentów. Poszczególni mówcy w imieniu swoich klubów, lub reprezentacji społecznych, przez jakie zostali wybrani stawali rezolucje i żądania pod adresem poszczególnych ministerstw.

Ciekawszym jedynie momentem było przemówienie ministra Przem. i Handlu Kwiatkowskiego, który po przerwie zilu-strował pracę ministerstwa w ciągu ostatnich dwóch lat i stwierdził na podstawie ścisłych danych duży wzrost przemysłu krajowego. Między innymi m. Kwiatkowski zwrócił uwagę na rozwój Gdańska przy współpracy gospodarczej z Polską, oraz niebawmy rozwój portu polskiego w Gdyni, za co p. minister został obdarzony hucznymi oklaskami całej sali. Min. Kwiatkowski zapowiedział, iż w niedługim już czasie zostanie wykonany program prac nad budową portu w Gdyni, dzięki któremu będzie można w ciągu roku przez ten port przeładowywać 4 miliony tonn, co przekracza kilkakrotnie ilość przeładowywanych tonn w porcie gdańskim w r. 1913.

Czas pracy w zakładach miejskich.

(Tel. od wł. kor. z Warszawy).

Sprawa czasu pracy pracowników miejskich nie mogła być dotychczas ostatecznie uregulowana ze względu na długotrwały spór, toczący się między magistratem m. Warszawy a Min. Pracy i Opieki Społecznej o zasady zastosowania przepisów ustawy o czasie pracy w miejskich zakładach użyteczności publicznej, jak szpitalach, straży ogniowej, zakładach szkolnych i wychowawczych, taborach miejskich i t. d.

Decyzję ministerstwa w tej sprawie magistrat zaskarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Rozprawa odbyła się dnia 9-go czerwca b. r. Skargę popierał w imieniu magistratu adw. Zygmunt Blenau, ze strony ministerstwa występował radca ministerjalni Adam Kopczyński i Stefan Szumanowski. Najw. Tryb. Adm. pod przewodnictwem prezesa trybunału Jana Kopczyńskiego wydał wyrok, w którym skargę magistratu odrzucił, jako niedopuszczalną. Na skutek tej decyzji czas pracy we wszystkich zakładach miejskich użyteczności publicznej będzie musiał być dostosowany do wymagań ustawy o czasie pracy.

Środa Literacka murzyńska.

Tak niezwykła atrakcja jak chór czarnoskórych artystów, jazzbandu zebrała w murach Bernardynki bardzo liczne, przeszło 50 osobowe grono amatorów egzoty-zmu. Cokolwiek zbyt chłodne powietrze naszych sfer hiperborejskich, nie zraziło synów afrykańskich samunów. Chętnie śpiewali nam swe niezwykle melodyjne pełne tajemniczości czaru i zmysłowej tęsknoty, nawet głosy ich nie ucierpiały wcale od zimnych podmuchów wileńskiego akwilonu, brzmiały czysto i harmonijnie ozdobny chór występowały nad wyraz plastycznie.

Na te białawych murów b. klasztoru, niesamowita czarność dzieci Kamerunu, (czy Abisynji, gdyż nie zdołaliśmy ustalić z jakiego szczepu i kraju się wywodzi), dawała i fity światłocienia niepospolicie kolorystyczne, co clerpliwie notował prof. Matusiak.

Uczoną stronę środy wzięli na siebie p. Węslawski i opowiadał nam w tej pogawędce o właściwościach i perspektywach na przyszłość tej muzyki dzieci słońca. Rzecz dziwna, właśnie ci, co dotąd murzy-na za człowieka nie uważają i nie dadzą mu obiadu przekąsną we wspólnej restauracji, Amerykanie właśnie szaleją za jazzem i melodiami czarnych. Wszak wojska amerykańskie przywoziły do Paryża fox-trotty, a w 1918 r. usłyszało w stolicy mody pierwszą orkiestrę jazzbandową, przy której tańczyła Gaby Deslys i Harry Pilcer w Casino de Paris. Dziś jazz triumfuje wszędzie, jest przedmiotem poważnych studiów, jest stylem czy metodą. Bo słuchając tych melodyj białego jazzu czyli radjofonizowanych przez kompozytorów europejskich tematów etnograficznie ściśle murzyńskich, przychodzi nam do głowy, że ciekawym by było przerobienie melodji np. ludowej polskiej, na sposób jazzowy. Te niepowtarzające się warianty coraz to nowe, coraz to ozdoblonejsze, na pierwotny temat, jakże są melodyjne!

A pierwotne śpiewy murzyńskie, ile mają tęsknoty i smutku ze wspomnień niewolnictwa pływających. Wszystko wypiewa nam we środe jeden z najlepszych chórów jazzbandowych londyńskiego Sawoy, którego słuchaliśmy z niekłamany zachwytem, bisując ulubione Mary—lu i Walencję. Co niedziela po południu i w małym hispańskim miasteczku, co chętnie powtarzał uprzejmi artyści. Impresjami chóru był członkowie Radia, którego Dyrekcji należy się szczerza wdzięczność za dostarczenie tej niezwykle rozrywki członkom i gościom klubu literatów.

W dyskusji, która się nawiązała do przemówienia p. Węslawskiego brali udział prof. Aleksandrowicz nie wróżyąc długiego powodzenia jazz'owi, prof. Matusiak, p. dyr. Rackiewicz i parę innych osób.

Prace regionalne Jedyński.

Nowy sukces akcji Klubu B. B.

Jak wiadomo, jednym z bardzo ważnych postulatów, o którego urzeczywistnienie zabiegał w interesie szerokich mas Klub Parlamentarny B. B., była kwestja nowelizacji zasad wymierzania podatku obrotowego, który w dotychczasowych swych stawkach był dla większości, zwłaszcza zaś dla drobnego handlu i przemysłu ciężarem nieumiełnie dotkliwym i ujemnie wpływającym na ich rozwój. Akcja, rozwinęta najpierw przez poszczególne Grupy Regionalne B. B., następnie zaś przez sam Klub Parlamentarny B. B., przyniosła już doraźne wyniki, polegające na częściowych ulgach w wymiarze tego podatku. Obecnie zaś zanotować należy fakt, iż akcja ta weszła już na definitywną drogę pomyślnego rozwiązania. Min. Skarbu pracuje w obecnej chwili w tempie przyspieszonym nad nowym projektem noweli do podatku obrotowego. Część punktów tej noweli została już opracowana, zaś inne ważne zmiany, które przyniesie mają zasadnicze ulgi dla płatników, będą przedmiotem dyskusji w Dep. Podatków pod osobistym kierownictwem min. Czechowicza. W ciągu lata projekt noweli do podatku obrotowego ma być całkowicie opracowany i rozesłany innym ministerstwom do zaopiniowania. W jesieni odbyć się mają konferencje z przedstawicielami organizacji i instytucji gospodarczych, poczem projekt ten przesłany zostanie do Sejmu. Należy się spodziewać, że ogłoszenie noweli nastąpi jeszcze przed 1 stycznia 1929 r. i że następny wymiar podatku obrotowego odbędzie się już na podstawie znówelizowanych i o wiele łagodniejszych przepisów.

Z całej Polski.

— Posiedzenie Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Wczoraj o g. 12 w południe w wielkiej sali Akademii Umiejętności odbyło się uroczyste publiczne posiedzenie Polskiej Akademii Umiejętności. Otworzył je prezes Akademii prof. Rozwadowski, poczem sekretarz generalny Kutrzeba odczytał sprawozdanie za czas od czerwca 1927 do czerwca 1928 r. Prof. Stanisław Wróblewski wygłosił odczyt pod tytułem „Sądy polubowne w historii świata”. Następnie sekretarz generalny ogłosił nazwiska nowych członków Akademii oraz odczytał listę przyznanych nagród. Pan Prezydent Rzeczypospolitej Mościcki był profesorem Politechniki Lwowskiej wybrany został na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym członkiem czynnym krajowym Akademii Umiejętności.

PRZEGŁĄD LITEWSKI

Nr 22.

Konstytucja państwa litewskiego.

Prezydent Republiki, za zgodą całego Gabinetu Ministrów — premiera i ministrów spraw zagran. prof. A. Woldemarasa, ministra obrony kraju gen. T. Daukantasa, ministra finansów J. Tubelisa, min. spraw. A. Żylinskisa, min. rolnictwa J. Aleksy, min. spraw wewn. J. Mustejkisa, min. komunikacji S. Czurlonisa, min. oświaty K. Szakenisa i kontrolera państwa W. Matulajtis —, który się zebrał w dniu uroczystego święta wojskowego 15 maja 1928 r., postanowił proklamować następującą konstytucję państwa litewskiego:

I. Zasady ogólne.

§ 1. Państwo Litewskie jest niepodległą republiką demokratyczną.

Suwerenna władza państwowa należy do narodu.

§ 2. Władzę państwową sprawuje Sejm, Rząd i Sąd.

§ 3. W Państwie Litewskim niema mocy obowiązującej żadna sprzeczna z konstytucją ustawa.

§ 4. Terytorjum Litwy składa się z ziem, których granice określone zostały przez zawarte dotychczas przez państwo traktaty międzynarodowe. Zmieniać terytorjum to, jeżeli chodzi o jego zwiększenie, wolno drogą zwykłego wydawania ustaw, jeżeli chodzi zaś o zmniejszenie — drogą odwołania się do narodu.

§ 5. Stolicą Litwy jest Wilno Stolica może być przeniesiona czasowo w inne miejsce drogą odnośnej ustawy.

§ 6. Poszczególne działy Litwy mogą uzyskać na mocy odnośnej ustawy prawo ustroju autonomicznego. Prawa autonomiczne każdej takiej dzielnicy winne być wymienione w statucie jej nadanym drogą odnośnej ustawy.

Sejmiki dzielnic autonomicznych nie mogą wydawać ustaw, dotyczących interesów całej Litwy, lub innych jej dzielnic, bądź też sprzecznych z jej ustawami.

§ 7. Językiem państwowym jest język litewski. Używanie języków miejscowych określa ustawa.

§ 8. Barwy państwowe: żółta, zielona i czerwona. Godłem państwa jest biała Pogoń na czerwonym tle.

II. Obywatele Litwy i ich prawa.

§ 9. Prawo obywatelstwa nabywa się i utraci na mocy odnośnej ustawy o obywatelstwie.

Obywatel obcego państwa może obywatelstwo litewskie uzyskać, o ile zamieszkał w Litwie co najmniej dziesięć lat.

Wszelkie prawa polityczne udzielają się jedynie dzieciom osób naturalizowanych, zrodzonym w charakterze obywateli Litwy; same zaś osoby naturalizowane uzyskują jedynie aktywne prawa polityczne.

§ 10. Nikt nie może być jednocześnie obywatelem Litwy i innego państwa.

Obywatel Litwy nie traci wszakże swych praw obywatelskich, zostawszy obywatelem któregośkolwiek z krajów Ameryki, o ile spełnia określone przez ustawę obowiązki.

§ 11. Wszyscy obywatele Litwy, mężczyźni i kobiety, są równi wobec ustaw. Nie mogą być nadawane specjalne przywileje, ani też zmniejszane prawa obywatela z powodu jego pochodzenia, wyznania, czy narodowości.

§ 12. Osoba obywatela jest nieetykalna. Pociągnąć obywatela do odpowiedzialności wolno jedynie w przewidzianych ustawowo wypadkach i trybie. Obywatel może być aresztowany, lub wolność jego ograniczona jedynie w wypadku ujęcia go przy popełnianiu przestępstwa, względnie na mocy postanowienia organu władzy sądowej. Aresztowanemu obywatelowi winno się najdalej w ciągu 48 godzin doreczyć wyrok co do jego aresztowania i uzasadnienie tego ostatniego. Obywatel, który wyroku takiego nie otrzymał, zostaje natychmiast zwolniony.

§ 13. Mieszkanie obywatela jest nieetykalne. Wejście do mieszkania i przeprowadzenie w niem rewizji możliwe jest tylko w wypadkach i trybie, przewidzianych ustawowo.

§ 14. Obywatel ma swobodę wyznania i sumienia.

Przynależność do któregośkolwiek wyznania lub też hołdowanie jakimkolwiek światopoglądom nie może stanowić przyczyny do usprawiedliwienia przestępstwa, lub odmówienia spełnienia obowiązków publicznych.

§ 15. Obywatelom gwarantuje się tajemnicę korespondencji i porozumiewania się za pośrednictwem poczty, telefonu i telegrafu. Wyjątki stanowią przewidziane w ustawie wypadki.

§ 16. Obywatelom gwarantuje się wolność słowa i prasy. Wolność tę kępuje się jedynie w przewidzianych ustawą wypadkach, kiedy wymaga tego obrona moralności i ładu państwowego.

§ 17. Obywatelom przysługują się swobodę w zwolnieniu w określonym ustawą trybie zebrań bez broni i zakłócania spokoju publicznego.

§ 18. Obywatelom gwarantuje się swobodę towarzystw i związków, o ile ich cele i środki wykonawcze nie kolidują z kodeksem karnym.

§ 19. Dla obrony interesów własy i kultury mogą być powoływane osoby prawne w trybie określonym ustawą.

§ 20. Obywatel, skrzywdzony przez pełniącego swe obowiązki urzędnika, ma prawo w określonym ustawowo trybie pociągnąć go do odpowiedzialności sądowej bez zgody czy przyzwolenia zwierzchności danego urzędnika. Jednocześnie obywatel ma prawo poszukiwać odszkodowania z tytułu wyrządzonych mu strat.

§ 21. Każdy obywatel ma prawo złożenia petycji do Sejmu.

§ 22. Obywatele mają prawo inicjatywy ustawodawczej. Tysiące obywateli, korzystających z prawa wyborczego, może przedłożyć Sejmowi w ustalonym przez ustawę trybie projekt ustawy, który Sejm winien rozpatrzyć.

§ 23. Roztacza się ochrona nad prawem własności. Mienie obywateli podlega wywłaszczeniu drogą ustawową jedynie w wypadku, kiedy wymaga tego interes publiczny.

III. Sejm.

§ 24. Sejm składa się z przedstawicieli narodu.

Liczbę przedstawicieli określa ustawa.

§ 25. Przedstawiciele wybiera się na podstawie głosowania powszechnego, równego, bezpośredniego i tajnego według proporcjonalnego systemu wyborczego.

Sposób i porządek wyborów sejmowych określa ustawa.

§ 26. Wybierając przedstawicieli do Sejmu mają prawo obywatele Litwy, cieszący się pełnią praw, mężczyźni i kobiety, w wieku co najmniej 24-let. Z biernego prawa wyborczego korzystają obywatele w wieku co najmniej 30-let.

§ 27. Sejm wybiera się na okres 5-letni.

§ 28. Po upływie czasokresu zwołania Sejmu lub też w wypadku jego rozwiązania, ponownie wybory do Sejmu winne się odbyć najdalej w ciągu 6-ciu miesięcy. Dzień wyborów do nowego Sejmu ogłasza Prezydent Republiki.

Pomieniony okres półroczny nie ma zastosowania w wyborach do pierwszego Sejmu.

Sejm zbiera się corocznie na dwie sesje zwyczajne: w pierwszy poniedziałek w lutym i w pierwszy poniedziałek we wrześniu.

Pierwsze posiedzenie zwyczajnej sesji sejmowej otwiera Prezydent Republiki, osobiście, lub też za pośrednictwem prezesa ministrów.

Sesja zwyczajna trwa najdalej trzy miesiące.

§ 29. Sejm wydaje ustawy. Sposób ogłaszania ustaw i czas wchodzenia ich w życie określa osobna ustawa.

§ 30. Sejm sprawuje nadzór nad działalnością rządu i wystosowuje doń zapytania oraz interpelacje.

§ 31. Zatwierdzenia przez Sejm wymagają budżet państwowy i jego wykonanie.

§ 32. O ile traktaty międzynarodowe, zawierane z Litwą, dotyczą spraw regulowanych drogą ustawową, dla ratyfikacji ich potrzebna jest zgoda Sejmu.

§ 33. Zgoda Sejmu potrzebna jest dla rozpoczęcia lub zakończenia wojny.

Działania wojenne mogą być rozpoczęte bez Sejmu, kiedy kraj nieprzyjacielski ogłasza Litwie wojnę, lub kiedy nieprzyjaciel bez wypowiedzenia wojny przekroczył granicę Litwy.

§ 34. W wypadku wybuchu wojny, zbrojnego powstania czy innych niebezpiecznych zamieszek w państwie, Prezydent Republiki, lub w pewnych jej częściach, stan wojny lub inny jakiś stan nadzwyczajny, zawieszając tymczasowo konstytucyjne gwarancje praw obywatelskich (§§ 12, 13, 15, 16, 17, 18) i jąc się środków dla odparcia niebezpieczeństwa przy użyciu nawet siły zbrojnej.

§ 35. Sejm wybiera marszałka i innych członków prezydium.

Sejm uchwała statut swych prac, mający moc ustawy.

§ 36. Nadzwyczajną sesję sejmową zwołuje Prezydent Republiki bądź z własnej inicjatywy, bądź też na wniosek na piśmie 3/5 ogólnej liczby członków Sejmu, z jednoczesnym wskazaniem na sprawy, które zwołanie sesji nadzwyczajnej spowodowały.

§ 37. Każdy członek Sejmu, rozpoczynając pełnienie swych obowiązków, przysięga lub uroczystie przyrzeka być wiernym Republice Litewskiej, przestrzegając jej ustaw i sumiennie spełniać pełnomocnictwa przedstawiciela narodu.

Członek Sejmu, któryby przysięgi czy przyrzeczenia odmówił, lub też który składa przysięgę czy przyrzeczenie warunkowo, traci pełnomocnictwa poselskie.

§ 38. Członkowie Sejmu kierują się jedynie własnym sumieniem i nie mogą być krepowani przez żadne mandaty.

§ 39. Członek Sejmu nie może być karany sądowo z powodu swych przemówień, wygłoszonych podczas pełnienia obowiązków, wszelako za obrażenie honoru może być pociągany do odpowiedzialności w trybie zwykłym.

§ 40. Osoba członka Sejmu jest nieetykalna. Wolno go aresztować jedynie za zgodą Sejmu, wyjąwszy wypadki, kiedy poseł na Sejm przytępiony zostaje in flagranti.

O aresztowaniu członka Sejmu i przyczynie aresztowania komunikuje się w takich wypadkach najdalej w ciągu 48-miu godzin marszałkowi Sejmu, który z kolei komunikuje o tem Sejmowi na najbliższym posiedzeniu.

§ 41. Członek Sejmu nie może się trudnić tem, co nie jest zgodne z jego obowiązkami. Określa to bliżej osobna ustawa.

Członkowie Sejmu za pracę swą w Sejmie otrzymują wynagrodzenie określone ustawowo.

IV. Rząd.

§ 42. Rząd składa się z Prezydenta Republiki i gabinetu ministrów.

§ 43. Prezydent Republiki wybierany jest w charakterze specjalnego przedstawiciela narodu na okres 7-miesiętny. Sposób i porządek wyborów określa ustawa.

§ 44. Rozpoczynając pełnienie swych obowiązków, Prezydent Republiki przysięga dbać ze wszystkich swych sił o dobro Republiki i narodu, przestrzegać ustaw, sumiennie pełnić swe obowiązki i być dla wszystkich jednakowo sprawiedliwym.

§ 45. Na Prezydenta Republiki obrany być może każdy obywatel Litwy, korzystający z biernego prawa wyborczego do Sejmu i liczący co najmniej 40 lat życia.

§ 46. Prezydent Republiki pełni swoje obowiązki aż do chwili wyboru Prezydenta nowego. Ta sama osoba może zostać Prezydentem ponownie.

§ 47. W wypadku wyjazdu Prezydenta Republiki zagranicę, choroby i niemożności spełniania obowiązków, dymisji lub śmierci — zastępuje go prezes ministrów. W wypadku dymisji lub śmierci Prezydenta, wybiera się Prezydenta nowego.

§ 48. Prezydent Republiki reprezentuje Republikę, akredytuje posłów litewskich zagranicą, przyjmuje posłów państw obcych i ratyfikuje zawierane z państwami innymi traktaty.

§ 49. Prezydent Republiki mianuje prezesa ministrów, innych ministrów i kontrolera państwa, przedstawionych przez prezesa ministrów. Prezydent Republiki dymisjonuje również zarówno cały gabinet ministrów, jak też ministrów poszczególnych i kontrolera państwa.

§ 50. Prezydent Republiki mianuje i dymisjonuje oficerów wszelkich stopni i urzędników Republiki, których nominacja i zwalnianie zależy ustawowo od Prezydenta.

§ 51. Prezydent Republiki ogłasza ustawy.

Przyjęte przez Sejm ustawy ogłaszane są przez Prezydenta Republiki najdalej w ciągu jednego miesiąca, licząc od dnia wręczenia Prezydentowi ustawy.

Prezydent Republiki ma prawo w ciągu jednego miesiąca licząc od dnia wręczenia ustawy, skierować z powrotem do Sejmu z własnym wnioskiem przyjętą przez Sejm ustawę dla powtórnego jej rozpatrzenia. O ile po tem wszystkim Sejm w drugim czytaniu tę samą ustawę przyjmie większością co najmniej 2/3 głosów, Prezydent Republiki ustawę winien ogłosić.

§ 52. Prezydent Republiki ma prawo anulować karę i we wskazanych ustawowo wypadkach zwrócić danej osobie odebrane lub ograniczone prawa.

§ 53. Prezydent Republiki ma prawo rozwiązania Sejmu. W razie nieobradowania Sejmu lub też w razie jego nieistnienia, Prezydent Republiki może wydawać ustawy, mające moc prawną aż do chwili zmiany ich przez Sejm. W razie nieistnienia Sejmu lub niemożności zwołania sesji nadzwyczajnej, Prezydentowi Republiki przysługują prawa sejmowe, przewidziane w §§ 31, 32 i 64.

§ 54. Dla uregulowania ustaw i opracowywania, względnie przeglądania projektów stwarza się Radę Państwa. Skład jej, prawa i obowiązki, określa osobna ustawa.

§ 55. Prezydent Republiki jest naczelnym wodzem wszystkich sił zbrojnych Republiki.

§ 56. Prezydent Republiki ma prawo uczestniczenia w posiedzeniach gabinetu ministrów i przewodniczenia tym posiedzeniom, jak również żądania od gabinetu ministrów i ministrów poszczególnych sprawozdań z ich działalności.

§ 57. Wszystkie akty Prezydenta Republiki, z wyjątkiem dymisji gabinetu ministrów, winne nosić podpis prezesa ministrów, lub odnośnego ministra. Odpowiedzialność za dany akt spada na ministra, który go podpisał.

§ 58. Gabinet ministrów składa się z prezesa ministrów i innych ministrów. Liczbę ministrów i podział ich działalności określa ustawa.

§ 59. Z chwilą rozpoczęcia pełnienia swych obowiązków ministrowie i kontroler państwa składają przysięgę lub uroczyste przyrzeczenie bezstronnego i sumiennego pełnienia obowiązków i przestrzegania ustawy.

§ 60. Gabinet ministrów solidarnie odpowiada przed Sejmem za ogólną politykę rządu, zaś każdy minister osobno odpowiada przed Sejmem za działalność w powierzonym mu resorcie.

Gabinet ministrów i każdy minister poszczególny podają się do dymisji w razie wyrażenia przez Sejm votum nieufności głosami 2/3 ogólnej liczby posłów.

§ 61. Gabinet ministrów opracowuje i przedkłada Sejmowi projekty ustaw.

§ 62. Gabinet ministrów wprowadza w życie ustawy, prowadzi wewnętrzną i zagraniczną politykę Republiki, chroni nieetykalności terytorjum Republiki i ładu wewnętrznego.

§ 63. Na posiedzeniach gabinetu ministrów ma prawo być obecnym kontroler państwa z prawem głosu doradczego.

§ 64. Wytoczyć prezesowi ministrów lub poszczególnemu ministrowi, czy kontrolerowi państwa sprawę karną z powodu przestępstw służbowych lub zdrady stanu, ma prawo Sejm większością 2/3 ogólnej liczby głosów.

Wytoczoną sprawę rozstrzyga Najwyższy Sąd Litewski.

§ 65. Wytoczyć sprawę Prezydentowi Republiki z powodów przestępstw wymienionych w § 64, ma prawo Sejm większością 2/3 ogólnej liczby posłów.

V. Sąd.

§ 66. Sąd wydaje wyroki na mocy ustaw w imieniu Republiki Litewskiej.

§ 67. Wyrok sądu nie może ulec zmianie lub anulacji w sposób inny, aniżeli przewidują ustawy o sądach.

Amnestję udziela się drogą ustawową.

§ 68. Organizacje, kompetencje i jurysdykcje sądu określa ustawa.

§ 69. Sąd Najwyższy jest jedynym na całym terytorjum Republiki.

§ 70. Sąd jest równy dla wszystkich obywateli.

Wojskowych z powodu przestępstw służbowych sądzi sądy wojskowe.

Sądy szczególne mogą powstawać jedynie w czasie wojny lub w wypadkach stanu wojennego.

VI. Samorząd miejscowy.

§ 71. Gminom i miastom gwarantuje się prawo samorządowe w granicach ustaw. Sposób i porządek wyborów do organów samorządowych określa ustawa.

§ 72. Organy samorządowe dbają o interesy gospodarcze i kulturalne we wskazanych ustawowo trybie oraz spełniają obowiązki administracyjne, powierzone im na podstawie ustaw.

§ 73. Rząd baczny ażeby miejscowe organy samorządowe spełniały swe obowiązki i ażeby działalność ich nie była sprzeczna z ustawami państwa.

VII. Prawa mniejszości narodowych.

§ 74. Mniejszości narodowe, stanowiące znaczną część obywateli, mają prawo w granicach ustaw regulować autonomicznie swe interesy narodowo-kulturalne — oświatę ludową, dobroczynność, pomoc wzajemną — i dla prowadzenia tych spraw — bierają organy reprezentacyjne w określonym ustawowo trybie.

§ 75. Wspomniane w § 74 mniejszości narodowe mają prawo na mocy odnośnych ustaw nakładać na swych członków podatki na potrzeby kultury narodowej oraz korzystają z należnej części sum, wyznaczonych przez państwo i samorządy na potrzeby oświaty i dobroczynności, o ile potrzeb tych nie zadawalniają ogólnopństwowe i samorządowe instytucje.

VIII. Obrona Republiki.

§ 76. Wszyscy obywatele Republiki biorą udział w obronie jej terytorjum w określonym ustawowo trybie.

§ 77. Dla obrony granic Republiki organizuje się siły zbrojne. Organizację sił zbrojnych, sposoby ich kompletowania, rodzaj i czas służby określa ustawa.

§ 78. Rodzinom wojskowym i wojskowym, którzy pełnią służbę, utracili zdrowie lub życie, gwarantuje się opiekę państwową i zaopatrzenie.

IX. Sprawy oświatowe.

§ 79. Wychowanie dzieci jest najwyższym obowiązkiem rodziców.

§ 80. Szkoły zakłada rząd, samorządy, organizacje społeczne i jednostki. Wszystkie szkoły są pod nadzorem rządu w określonych ustawą granicach.

§ 81. Nauka religii w szkołach, jest przymusowa, za wyjątkiem szkół założonych dla dzieci, których rodzice nie należą do żadnej organizacji religijnej. Nauka religii winna być prowadzona w myśl wymagań organizacji religijnej, do której uczęć należy.

§ 82. Nauczanie powszechne jest obowiązkowe.

Termin i sposób wprowadzenia przymusu szkolnego określa ustawa.

Nauczanie powszechne w szkołach rządowych i samorządowych jest bezpłatne.

§ 83. Prywatne szkoły wyznaniowe, wprowadzające w życie minimum określonego ustawą programu, otrzymują ze skarb państwa część sumy, wyznaczanej na potrzeby oświaty, odpowiadającej liczbie uczniów i obywateli Litwy, należących oficjalnie do organizacji religijnej, która daną szkołę prowadzi.

X. Sprawy wyznaniowe.

§ 84. Państwo w jednakowym stopniu przysługujące prawo samostanowienia wszystkim przynależącym się na Litwie organizacjom religijnym, zgodnie z ich kanonami

czy statutami, a więc prawo swobodnego głoszenia swej doktryny, spełniania obrzędów kultu, zakładania i kierowania domami modlitwy, własnymi szkołami, zakładami wychowawczymi i dobroczynnymi, zakładami klasztorów, kongregacji religijnych, bractw, nakładania na członków podatków na potrzeby organizacji religijnych, nabywania i zarządzania ruchomościami i nieruchomościami.

Organizacje religijne mają w państwie prawa osoby prawnej.

Duchowni wolni są od obowiązków zby wojskowej.

§ 85. Państwo uznaje nowopowstałe organizacje religijne, o ile doktryna ich i statut nie są sprzeczne z bezpieczeństwem i moralnością publiczną.

Warunki powstawania i egzystencji organizacji takich określa ustawa.

§ 86. Akty urodzenia, ślubu czy zeznania, spisane są przez duchownych danego wyznania, o ile odpowiadają określonej ustawą formie. Akty takie mają na Litwie moc prawną i obywatele nie potrzebują ich powtarzać w innych urzędach.

§ 87. Ustawy przestrzegają niedziel i innych świąt, uznanych przez państwo.

§ 88. Wojskowym winno się zapewnić czas na odbywanie ich obowiązków religijnych.

Ludziom, przebywającym w szpitalach, więzieniach i innych zakładach publicznych, winno się pozwalać na odbywanie obowiązków religijnych.

XI. Zasady państwowej polityki ekonomicznej.

§ 89. We wszystkich dziedzinach gospodarczych gwarantuje się każdemu obywatelowi swobodę pracy i inicjatywy.

Życie gospodarcze organizuje się w ten sposób, ażeby każdy obywatel miał pracę.

§ 90. Poszczególnym dziedzinom gospodarczym gwarantują ustawy odpowiedzialni samorządy. Drogą ustawową zakłada się izbę rolną, handlu i przemysłu, pracy i t. d., których współpracę z rządem, normującą życie gospodarcze, określa ustawa.

§ 91. Jako zasadę we władaniu ziemią przyjmuje się zasadę własności prywatnej.

Państwu pozostawia się prawo regulowania władania ziemią w ten sposób, ażeby stworzyć odpowiednie warunki wzorowej produkcji rolnej, zwłaszcza w kierunku rozkwitu gospodarstw drobnych i średnich.

XII. Finanse państwa.

§ 92. Nakładać na ludność podatki, określać wydatki państwowe, zaciągać pożyczki wewnętrzne i emitować banknoty, — wolno jedynie drogą ustawową.

§ 93. Nadzór nad dochodami i wydatkami państwa, jak również nadmierniem, długami i rachunkowością państwową, sprawuje Kontroler Państwa.

§ 94. Kontroler Państwa opracowuje co roku sprawozdanie z realizacji budżetu z roku ubiegłego i przedkłada je najdalej 15-go października Sejmowi.

§ 95. Gabinet Ministrów corocznie opracowuje budżet państwowy na rok przyszły i przedkłada go do zatwierdzenia Sejmowi najdalej 15-go października.

§ 96. Wysokość budżetu państwowego określa się corocznie drogą ustawową na każdy rok osobno przed rozpoczęciem roku budżetowego.

§ 97. Rok budżetowy rozpoczyna się w dniu 1-go stycznia, kończy się zaś w dniu 31 grudnia.

XIII. Opieka Społeczna.

§ 98. Siła robocza człowieka korzysta z opieki na mocy odnośnej ustawy.

Państwo roztacza, na mocy poszczególnych ustaw, opiekę nad robotnikami w wypadku choroby, starości, wypadków nieszczęśliwych i bezrobocia.

§ 99. Podstawą życia rodzinnego jest macierzyństwo.

Za podstawę tego ostatniego uważa się równoprawienie płci obojga.

Odnośne ustawy roztaczają opiekę nad zdrowiem i dobrobytem społecznym rodziny.

Macierzyństwo korzysta ze specjalnej opieki państwa.

§ 100. Moralność i zdrowie społeczne ochraniają odnośne ustawy.

§ 101. Szkoły wszystkich stopni są jednakowo dla wszystkich dostępne.

§ 102. Dla propagowania trzeźwości ogół obywateli gminy ma prawo powzięcia decyzji co do utrzymywania zakładów sprzedaży napojów wysokokowych w zamieszkałym przez siebie rejonie.

XIV. Zmiana i uzupełnienie konstytucji.

§ 103. Projekt zmiany i uzupełnienia konstytucji ma prawo wysunąć Sejm, Rząd, lub też 50.000 obywateli, korzystających z czynnego prawa wyborczego.

§ 104. Wysłany projekt zmiany lub uzupełnienia konstytucji przyjmuje Sejm większością co najmniej 2/3 głosów.

Przyjęte lub odrzucone przez Sejm zmiany lub uzupełnienia konstytucji, przekazuje się do decyzji narodu, o ile w cią-

gu trzech miesięcy od dnia przyjęcia lub odrzucenia żądać tego będzie Prezydent Republiki, lub 50 000 obywateli, korzystających z czynnego prawa wyborczego.

Przyjęta przez Sejm zmiana lub uzupełnienie konstytucji, co do których żądania takiego się nie wysunęły, wchodzi w życie po trzech miesiącach od dnia ich ogłoszenia.

XV. Postanowienia wstępne.

§ 105. Z inicjatywy Rządu lub 50 000 obywateli, korzystających z czynnego prawa wyborczego, przyjęta lub odrzucona przez Sejm ustawa może być przekazana do decyzji narodu drogą referendum.

Budżet litewski na 1928 r.

Budżet litewski, przyjęty w dniu 16-go marca r. b. zbilansowany został w wysokości 253 milionów litów.

Dochody prelimitowane na rok bieżący są o 16,3 mil. litów mniejsze, aniżeli wynosiły faktycznie wpływy w roku ubiegłym.

Po odrzuceniu natomiast 6,4 mil. litów nadwyżki z 1926 r., zaliczonej do dochodów w 1927 r., okazało się, że w 1927 r. prelimitowane dochody o 10 milionów litów mniej, niż wynosiły faktycznie. W związku z tem, dochody w roku bieżącym prelimitowane są w sposób przezorny i zapowiadają, jak o tem świadczą dane z pierwszych dwóch miesięcy r. b., faktyczną nadwyżkę.

Wzrost dochodów w roku ostatnim tłumaczy się przede wszystkim wzrostem podatków bezpośrednich o całych 4 mil. litów w zestawieniu z dochodami faktycznymi z 1926 i 1927 r. Najwięcej dał podatek gruntowy i od nieruchomości.

Wzrost podatków pośrednich wyraża się sumą przeszło 9 mil. litów. W zestawieniu z dochodami z 1926 r., zaś 2 mil. litów w zestawieniu z dochodami z 1925 r. Zwiększyły się głównie dochody z cel, których wpłynęło o 6 mil. litów więcej, niż w 1926 r. i 1 1/2 mil. litów więcej, niż w 1925 r. Dochody z monopolów w 1927 r. wzrosły o 4 mil. litów w zestawieniu z 1926 r., a tylko o 100 000 litów w zestawieniu z 1925 r.

Wzrosły dalej znacznie dochody z kolei szerokokorytowych: w 1925 r. — 29,7 mil. litów, w 1926 r. — 32,3 mil. litów, w 1927 r. — 36,6 mil. litów.

Wzrosły też w 1927 r. dochody z lasów, a mianowicie: w 1924 r. — 21,8 mil. lit., w 1925 r. — 16,7 mil. lit., w 1926 r. — 14,1 mil. litów i w 1927 r. — 27,4 mil. litów.

Wszystkie dawniejsze pozycje dochodowe wykazują wzrost dochodów. Nie jest to zjawisko przypadkowe. Wzrost dochodów z podatków bezpośrednich jest naturalnym wynikiem segregowania ziemi, rozwijającego się ruchu budowlanego i wrażliwego obrotu handlowego, jak również produkcji przemysłowej. Wzrost dochodów z kolei tłumaczy się zwiększonym ruchem transytowym oraz powstaniem aparatu kolejnictwa na należytych poziomach. Wzrost dochodów z lasów jest konsekwencją bardziej celowej eksploatacji lasów oraz bardziej normalnych wyrobów rocznych. Pomienione pozycje dochodowe z pewnością nie będą na przyszłość wykazywały zmniejszenia. Nieco problematyczne są jedynie dochody z podatków pośrednich.

Wydatki państwowe na rok 1928 zbilansowane zostały również w wysokości 253 milionów litów, a więc odpowiadają ściśle wysokości dochodów.

Pozycje wydatkowe Prezydenta Republiki, Sejmu i gabinetu ministrów naogół się nie zmieniły w zestawieniu z rokiem ubiegłym. Wydatki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych łącznie z wydatkami urzędu gubernatora Kłajedy wykazują w pozycji

Stronę techniczną referendum, omawianego w § 104, określa ustawa.

§ 106. Konstytucja niniejsza wchodzi w życie od dnia jej ogłoszenia, natomiast podlega rewizji najdalej w ciągu 10 ciał lat drogą odwołania się do narodu.

§ 107. Ustawy, zobowiązujące na Litwie do dnia ogłoszenia niniejszej konstytucji, nie będące z konstytucją sprzeczne i nieanulowane, względnie zmienione wskazaną przez niniejszą konstytucję drogą ustawodawczą, obowiązują w dalszym ciągu.

A. Smetona

Prezydent Republiki.

Prof. A. Woldemaras

Prezes Ministrów.

wydatków zwyczajnych wzrost (2,6 mil. litów), nadzwyczajnych zaś — zmniejszenie (2,4 mil. litów). Zwiększenie wydatków zwyczajnych przypisać należy głównie zwiększonemu wydatkom na uzbrojenie i umundurowanie policji oraz kredyty na potrzeby opieki społecznej. Zmniejszenie się wydatków nadzwyczajnych tłumaczy się skreśleniem zapomóg dla samorządów.

Wydatki Ministerstwa Finansów naogół wzrosły dość znacznie: wydatki zwyczajne — o 3,8 mil. litów, nadzwyczajne zaś — o 6 mil. litów. Wzrost wydatków zwyczajnych tłumaczy się asygnowaniem większych sum na emerytury oraz na rektyfikację spirytusu monopolowego (o 1,6 mil. litów). Poza tem przyznano ministrowi Finansów specjalne kredyty w wysokości 7,4 mil. litów. Pozycją tłumaczy wzrost wydatków Ministerstwa Finansów.

Wydatki Ministerstwa Rolnictwa wzrosły o 2 mil. litów (wydatki zwyczajne). Pozycja wydatków nadzwyczajnych wykazuje w zestawieniu z 1927 rokiem zmniejszenie się o 3,8 mil. litów. Wzrost wydatków zwyczajnych tłumaczy się niemal wyłącznie kosztami utrzymania stworzonej w końcu 1927 r. Izby Rolnej wraz z radami powiatowymi. Koszta utrzymania Izby Rolnej wyrażają się w budżecie na rok bieżący sumą 3 994 000 lit. Wzrosły również wydatki na utrzymanie personelu leśnictwa (o 1 000 000 lit.). W wydatkach nadzwyczajnych Ministerstwa Rolnictwa wzrosły o 1,3 mil. litów, kredyty na zakup akcji Banku Rolnego. Innymi słowy, kredyty na pożyczki dla rolników. Zmniejszono natomiast kredyty na melioracje rolne (o 1 1/2 mil. litów). Poza tem w budżecie Ministerstwa Rolnictwa nie figurują pozycje pożyczek dla osadników, wynosząca w budżecie roku ubiegłego 3,4 mil. litów. Pożyczki osadnicy będą otrzymywali za pośrednictwem Banku Rolnego.

Budżet wydatków zwyczajnych Ministerstwa Oświaty wzrósł blisko o 4 mil. litów, przede wszystkim z powodu przeniesienia referatu wyznaniowego (1,7 mil. litów) z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do Ministerstwa Oświaty.

Wydatki Ministerstwa Sprawiedliwości również wzrosły zwłaszcza w dziale wydatków nadzwyczajnych, głównie z powodu kredytów na zakończenie budowy gmachu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wydatki Ministerstwa Komunikacji zmianom ważniejszym nie uległy. Wzrosły nieco (o 1,9 mil. litów) wydatki nadzwyczajne z powodu kosztów budowy mostów na Wiljampolu i Aleksocie.

Wydatki Ministerstwa Spraw Zagranicznych utrzymały się na tym samym poziomie, co w roku 1927.

Wydatki zwyczajne Ministerstwa Obrony kreju wzrosły o 6,7 mil. litów, nadzwyczajne zaś — o 1,5 mil. litów. Wzrost wydatków tłumaczy się względami bezpieczeństwa kraju.

Silne lotnictwo — to potęga państwa

"Pirmyn" o rokowaniach polsko-litewskich.

"Pirmyn", omawiając rokowania polsko-litewskie, podkreśla, iż jakiegokolwiek byliby wyniki tych rokowań, nie obowiązuja one narodu litewskiego, ponieważ toż są między rządem polskim i szajką faszystów, która nieprawnie zagarnęła władzę i bez udziału i woli narodu litewskiego wchodzi w podjętą konszachty z Polską. To też Liga Narodów powinna mieć na uwadze, iż z chwilą obalenia rządu Woldemarasa naród litewski może nie uznać żadnych traktatów z Polską. Pismo protestuje ostro przeciwko „złubnym rokowaniom z Polski, która zgadza się na kupno Wilna od Woldemarasa za 10 milionów dolarów” i wzywa wszystkich, komu droga jest niepodległość ojczyzny oraz sprawiedliwość wewnątrz kraju, do akcji rewolucyjnej, która będzie protestem przeciwko złubnej robocie szajki dyktatorów faszystowskich.

Działalność emigrantów litewskich.

"Pirmyn" Nr. 10 w następujący sposób omawia sytuację emigracji litewskiej: „Zimowe miesiące były dla emigrantów najgorsze. W Polsce skupiło się w tym okresie przeszło 100 emigrantów z Litwy. Wobec bezrobocia, jakie dotkliwie daje się wyczuwać w Polsce, znalezienie pracy było dla emigrantów niemożliwością. W związku z tem zwrócili się emigranci do polskich organizacji społecznych z prośbą o pomoc. Emigranci nie mogli się zwrócić do organizacji litewskich, gdyż te ostatnie za pośrednictwem całej niemal prasy litewskiej w Wilnie odnosiły się do emigrantów w jaknajgorszy sposób, nazywając ich obcymi agentami i t. d.

Spółceństwo polskie pomocy emigrantom nie odmówiło. W Lidzie uzyskali emigranci kosza, gdzie powstał wielki interat, mies. czący około 70 osób. Inna część emigrantów zamieszkała w Wilnie w wynajętym przez komitet emigrantów lokalu. Warunki życia w Lidzie były trudniejsze, zwłaszcza drażnił emigrantów stworzony przez prowokatora Majusa tryb życia. W związku z tem w marcu uzyskał emigranci za pośrednictwem Polskiego Czerwonego Krzyża bardziej wygodny lokal w Grodnie. Czerwony Krzyż w porozumieniu z Magistratem wileńskim ma zapewnić podobne pomieszczenie również w Wilnie. Z nadejściem wiosny budzi się nadzieja na znalezienie pracy. Już około 20-stu emigrantów udało się na roboty polne w Niemczech i Łotwie.

W internacie emigranckich stworzono kursa ogólnokształcące, gdzie się wyklada zasady pisania, arytmetyki, geografii, historii, ekonomii politycznej, historii socjalizmu i t. d. W Wilnie trzy razy w tygodniu organizuje się wieczory dyskusyjne na różne tematy. Dla grupy grodzieńskiej zorganizowano kursy rolnicze. W podobny sposób zatrudnia się emigrantów w Łotwie i Niemczech.

Raz poraz wśród emigrantów ujawnia się następnego prowokatora. Najgroźniejszym z nich, jak wiadomo, był Majus. Jakich czas starał się również zdobyć zaufanie emigrantów niejaki Bortnikas, na którym się jednak rychło poznano i unieszkodliwiono. Mimo to, w dalszym ciągu napływają różne prowokacyjne listy i wyszukują podejrzane indywidua, starając się wnieść rozłam w organizację emigrancką. Na porządku dziennym są różne nieraz dosyć naiwne oszczerstwa, insynuacje, donosicielstwa i t. d. Mimo wszystko, grupa emigrantów litewskich w Polsce pozostaje jednolitą organizacją socjalistyczną, która nie spuszcza z oka swego celu walki z faszysmem.

Kłeska Litwinów proskich przy wyborach.

"Vilniaus Aidas" donosi, iż w wyborach do parlamentu niemieckiego Litwini pruscy uzyskali tylko 720 głosów.

"Vilniaus Aidas" o partyjności wśród społeczeństwa litewskiego na Wileńszczyźnie.

"Vilniaus Aidas" gromi społeczeństwo litewskie na Wileńszczyźnie za partyjność, potępienie wszystkich, co odważy się stanąć na nieco odrębnym stanowisku od ułartych wyobrażeń i zasa, (pismo ma tu na myśli burzę, jaka wywołało w sferach zachowawczych powstanie tow. c.światowego „Kultura”). Smutne te objawy są, zdaniem pisma, wynikiem „braku woda, któryby zdolny był do zespolenia całego społeczeństwa litewskiego, do wytknięcia mu wspólnych wzniosłych celów i ideałów, do zapobieżenia zatwardziałemu objawowi rozdrobnienia, jakie coraz wyraźniej występuje w łonie Litwinów wileńskich”.

Towarzystwo szlachty litewskiej.

Przed kilku dniami zostało zarejestrowane działające w Litwie i mające swą

Ze Zjazdu Zw. Pol. Nauczycielstwa Szkół Powsz. woj. wileńskiego i nowogródzkiego

Z J A Z D.

W dnach 7, 8 i 9 czerwca b. r. odbywał się w Wilnie w sali Śniadeckich VI ty zjazd ZPNSP.

Zjazd został obsesany licznie, gdyż przybyło 148 delegatów z terenu obu województw. Świadczy to o postępie uświadomienia w korzyściach, jakie daje organizacja zawodowa.

Program zjazdu obok spraw organizacyjnych obejmował następujące kwestie ujęte w referaty: „Źródła i cele szkoły twórczej”, „Niezależność szkolnictwa”, „Sprawy uposażeniowe”, „Praca oświatowa nauczycielstwa”.

Zjazd zaszczepił swą obecnością: p. Dworakowski z ramienia p. wojewody wileńskiego, p. naczelnik Młodkowski z ramienia Kuratorium O. S. W. p. wiceprezydent Czyż z ramienia samorządu wileńskiego, postowie p. Okulicz i dr. Brokowski, p. Małowieski z ramienia związku Młodzieży Wileńskiej, p. Świdorski z ramienia Strzelca, p. Maj i poseł Tomczak z ramienia Zarządu Głównego ZPNSP, nadto wizytatorzy szkół z Kuratorium OSW. i szereg inspektorów szkolnych.

Zjazd zgalił prezesa komisji wileńskiej Zarządu Głównego ZPNSP, p. Dobosz, który przedstawił cele i zadania Związku, stan jego organizacji i pracy. Przedstawił historię rozwoju Związku na terenie obu województw stwierdził, że Związek posiada się na przodku na drodze rozwoju organizacyjnego, pruje nad pogłębieniem wiedzy zawodowej swych członków, bierze udział w pracach mających na celu rozwój szkolnictwa, prowadzi pracę oświatową pozaszkolną, jego członkowie biorą czynny udział w pracy społeczno-gospodarczej. Przedstawiciele władz, samorządu, Instytucji społecznych i poseł dr. Brokowski w swych przemówieniach reprezentacyjnych podkreślili doniosłość roli nauczycielstwa szkół powszechnych w pracy oświatowej szkolnej i pracy społecznej, jak również wielkie znaczenie w akcji, mającej na celu uświadomienie obywatelskie.

W pierwszym dniu obrad wygłoszono referat: „Źródła i cele szkoły twórczej”. Prelegent p. Jasłński w odczycie postawionym na wysokim poziomie dał rys historyczny tego zagadnienia, a następnie przedstawił je na tle obecnych warunków pracy. Referat „Niezależność szkolnictwa” poruszył aktualną dziś, dzięki dekretowi Prezydenta Rzeczypospolitej, sprawę podporządkowania władz szkolnych władzom administracyjno-politycznym. Prelegent p. Maj uzasadniał zarówno względami na interes szkolnictwa, jak i ideą wychowania młodych pokoleń, jak wreszcie praktycznymi warunkami pracy nauczycielstwa, że zależność władz szkolnych od władz administracyjno-politycznych odbija się ujemnie na

siedzibę w stolicy Litwy t-wo szlachty litewskiej. Towarzystwo ma na celu wzkręśnienie starożytności litewskiego, ochronę tradycji, zbadanie pochodzenia narodu litewskiego i jego wódzów na podstawie dokumentów urzędowych i wydanie litewskiej heraldyki.

Założycielami t-wa są ks. Jan Gedymin-Berzanskis-Klausutis, ks. Zofia Ogłiska-Jesajtisowa, ks. Konstancy Radziwiłł i inni.

Dochodzenie w sprawie zabójstwa adwokata Norejki.

Dochodzenie w sprawie zabójstwa adw. Norejki ma się już ku końcowi. Z dwa tygodnie sprawę rozważy sąd woj. ny. Jak podają, wdowa po zabitym wył. czy Kazarinowi powództwo o wypłatę jej 100 tys. lit.

powyższych zgadnieniach, dlatego postawił wniosek założenia protestu przeciw wprowadzeniu w życie tego dekretu.

W dyskusji szereg mówców poparł wywody prelegenta. W przemówieniach widać było z jednej strony zaufanie do obecnego rządu, jednak równocześnie obawę, że dekret wstrzyma szkolnictwo w jego świetnym rozwoju, jak również utrudni nauczycielstwu pracę społeczną. Ujemne skutki dekretu dadzą się przedewszystkiem odczuć na terenie naszych województw, gdzie społeczna praca nauczyciela winna łagodzić ostrość zarządzeń władz administracyjnych. Stosunek nauczyciela oświatowa do ludności wiejskiej, a stosunek organów administracyjnych jest i pozostanie różnym. Nauczycielstwo chce wychowywać młode pokolenia w miłości społecznej, zdala od zgiełku partyjnego.

Jest pręto rzeczą konieczną niezależnienie szkolnictwa od czynników administracyjno-politycznych, na które niejednokrotnie oddziaływały wpływy polityczno-partyjne. Praca wychowawcza nauczyciela kształtująca przyszłego obywatela, zatem dla pracy tej nie mogą być miarodajne przemijające poglądy tych czy innych grup politycznych i społecznych.

Pelen troski o dobro państwa głos licznych rzesz nauczycielskich winien być przez miarodajne czynniki wzięty pod uwagę.

Następny referat i dyskusja na temat: „Sprawy uposażeniowe” poruszyły wielką bolączkę nauczycielstwa, które pracuje w trudnych warunkach życiowych, szczególnie na naszym terenie.

W czasie przerwy obiadowej odbył się wspólny obiad, w którym wzięło również udział szereg osób z Kuratorium O. S. W. i inspektorów szkolnych. Na podkreślić serdeczny stosunek przedstawicieli władz szkolnych do nauczycielstwa, stwarza sprzyjającą pracy atmosferę.

Przebieg obr. d. Zjazdu jest dowodem że na ziemi naszej wstaje do twórczej pracy tak państwowej jak i społecznej i ważny czynnik jak nauczycielstwo szłi powszechnych.

Rozmaitości.

Zalety kobiet.

Pewien dziennik angielski ogłosił anki na temat: „Jaka jest u kobiety najbardziej po dana zaleta? Dzisiaj ten otrzymał 15 700 i rozmaitych odpowiedzi. Wielu czytelników świadczyło się za urodą kciębą, inni za dyscją, inni jeszcze za mieleniem. Nie tu jednak dozukiwać się należy, widocznie, ideału męskiego, skoro na 17 500 odpowiedzi, przeszło 15 000 oświadczyło, iż najcenniejszą zaletą kobiety jest znajomość sztuki kulinarnej.

O „twórczości” widza.

(Na marginesie odczytu p. W. Małkowskiego p. t. „Kto jest twórczy w teatrze: autor, aktor, czy widz?”, wygłoszonego na 45-ej Środliej Literackiej).

Na ostatniej Środliej Literackiej p. Małkowski wygłosił bardzo ciekawy odczyt na temat roli teatru i znaczenia głównych jego współczynników, jakimi są autor, aktor i widz. Szczególną uwagę zwrócił prelegent na stosunek widza do teatru i poskonaleniu sposobu odbierania przez publiczność wrażeń (zapomocą serca, mózgu, i zmysłów) oraz po stwierdzeniu, że obecnie już się skończyły epoki reagowania sercem i mózgiem, nastąpił zaś okres pragnienia wrażeń, przyjmowanych zmysłami, wysnuł wniosek, iż właśnie publiczność jest elementem w teatrze najbardziej twórczym, przekuwającym teatr przyszły — teatr ruchu, lub syntezę tego ruchu — czynu.

Nie można nie stwierdzić wielkiej trafności w przeprowadzeniu przez prelegenta analizy odbiorników wrażeń estetycznych. Rzeczywiście: serce, mózg i zmysły reagują przede wszystkim wobec sztuki teatralnej i przyczyniają się do wysuwania przez publiczność różnych wymagań w stosunku do teatru: szuka i żąda widza albo wzruszeń, albo refleksji, albo podniecia.

Trudno natomiast zgodzić się z prelegentem w ustalaniu okresów w dziejach teatru pod względem wymagań widza — współtwórcy. Pozornie słusznym się wydaje, iż pierwszą epoką była romantyczna, uczuciowa, że po niej nastąpi teatr refleksyjny i że obecnie stoimy na progu epoki

nowej, której nie rozumie aktor, bezradnie spoglądający na rudy teatr dawnego, której nie przeczuwa autor, niezdolny do stworzenia wielkiego, nowego dzieła sztuki i którą ma już w sobie, w swych pragnieniach — widza.

Ale, jeżeli zrobimy przegląd dzieł sztuki teatralnej, zobaczymy, iż granice epok są bardzo a bardzo niewyraźne, że właściwej kolejności różnego sposobu odbierania wrażeń przez publiczność niema, iż wszędzie znajdziemy pracę trzech głównych odbiorników wrażeń, działających, co prawda, nie jednakowo intensywnie. Casy, naprzykład, drugą epokę naprawdę charakteryzuje to, iż widz przyjmował wrażenia przede wszystkim zapomocą rozumu? Czy odpowiednio działających sztuk nie znano znacznie wcześniej od epoki „romantycznej”? Przypomnijmy chociażby sędziwą, bo 300 lat licząc „Odpawę posłów greckich” — Czy pragnienie ruchu naprawdę jest dorobkiem twórczym współczesnego widza? A nasze prastare polskie szopki? A pantominy? A balet?

Stanowczo nie nowego pod tym względem. Ludzie od wieków posiadają tę samą strukturę psychiczną, a więc te same odbiorniki wszelkich wrażeń, różnią się tylko pod względem intelektu lub rozwoju duchowego, a wskutek tego potrafią wamocnić, wysubtelnić lub zgłębić wrażenia, przyjmując je krytycznie.

Faktem jest, iż obecnie widz teatralny jak ognia unika sztuk, dających mu wzruszenia. Jeżeli taka sztuka potrafi na niego oddziaływać, stara się czempredziej otrząsnąć się z wrażeń: nie chce też dramatów, tragedii, — „dość ma tego w życiu”. Sztuki, budzące myśli, mogą jeszcze liczyć na

powodzenie, przynajmniej wśród inteligencji. Przykładem: „Wyzwolenie” w interpretacji Reduty. Ale niepodzielnie panują sztuki, zwiastujące, lub otwierające niby nową epokę, — sztuki, dające podniecie.

Widz współczesny, entuzjastycznie popierający kina, ma w stosunku do teatru jakiegoś wymagania, na które nie mogą należycie odpowiedzieć ani autor, ani aktor. Chce wrażeń, opartych na ruchu. W jakiej formie? Któż zgadnie? Któż zgłębi tajemnice pierwiastków „twórczych” duszy widza, z pogardą odrzucającego teatr stary? Ale czy rzeczywiście trzeba w skupieniu i z pokorą badać upodobania współczesnego widza, aby na tej podstawie wysnuwać wnioski, dotyczące przyszłości nowego, zupełnie nowego teatru, dla urzeczywistnienia którego należałoby wymordować pokolenie współczesnych aktorów i zburzyć do ostatniego kamienia gmachy teatralne?

Wizję tego przyszłego teatru, poświęcającemu noszonego w duszy współczesnego widza, tak łatwo wysnuć.

Aktor współczesny na nic się nie zda w nim, teatralne gmachy będą inne: większe, inaczej zbudowane. Nad wejściem będzie widniał porwijający, wabiący napis: „Los Torosa”.

Walki byków — żywe kino, oto kwintesencja, prawzór, szczyt teatru przyszłości, piecioletnie pielegnowane w marzeniach współczesnego widza. Nie ludźmy się: widz obecny wykazuje nie twórczość, lecz upadek duchowy i intelektualny. Przyjmowanie wrażeń zapomocą zmysłów jest to pierwsze, najniższe, dziecinny sposób reagowania na przedwywzrostkiem podniecia, wszystko jedno jakiej — od piclowej, do emocji gnie-

wu lub strachu. Teatr więc jest traktowany nie jako przybytek sztuki, lecz jako jeden ze środków do otrzymania podniecia. I jak człowiek, pragnący się upić, nie będzie szukał szlachetnego wina i wcale nie pogardzi najwykleszą wódką, tak widz obecny nie poszukuje specjalnie teatru, nie ma pod tym względem ani świadomości ani podświadomych ideałów, — lecz stawia teatr narówni z kinem, cyrkiem, hipodromem, kabaretem, dancingiem, lub atrakcjami Luna Parc'u. „Panem et circenses!” — w tym okrzyku mieści się żądanie i widza współczesnego. Widz nie jest twórczy. Widz w czasach obecnych tamuje rozwój teatru. Widz obniża poziom sztuki teatralnej. Z widzem trzeba walczyć! Walkę musi rozpocząć sam teatr, bronią zaś ma być nowa twórczość dramatyczna.

„Nowa” — oto klucz, otwierający wszystkie Szexmy. Lecz jaka? Któż powie? Nie nlega wątpliwości, iż teatr zostanie zreformowany przez autora, za którym pójdzie aktor i razem pociągają widza, tworząc, jak nierzad przedtem — harmonijny zespół. Jakaż droga w swej nowej twórczości pójdzie autor? Wlecznie starą i wiecznie nową: sięgnie czasów pradawnych i tam znajdzie rozwiązanie zagadnienia teatru — świątyni sztuki. Grecja ma być starą naszą nauczycielką. Naśladowaliśmy, małpowaliśmy formy tragedji greckich, zastanawialiśmy i zastanawiamy się nad treścią, kiedyś wreszcie autorzy dramatyczni zwrócą uwagę na pewną osobliwość tych tragedji pod względem oddziaływania na widza. Dlaczego tragedje te były tak popularne? Dlaczego porwały widza ówczesnego i przetrwały do dziś dnia? Jak to się stało, że przed wiekami tragedji tych sta-

chał tłum, złożony z ludzi, o niesłychanie nierzównym poziomie intelektualnym i duchowym, byli tam niewolnicy i patryjusz, ludzie ograniczeni i mądrzy, wielcy nikczemnicy i szlachetni. Tak nierzównego audytorium nie miał żaden późniejszy teatr i tak nie miał i tak zdecydowanego powodzenia. Jakież było źródło tego powodzenia? — To, że tragedia grecka oddziaływała jednocześnie na wszystkie „odbiorniki” duszy ludzkiej — serce, rozum i zmysły, że głęboko wzruszała, budziła poważne refleksje, szlachetnie podniecała, — czyli, że stojąc na wielkich wyżynach, mogła trafić do duszy każdego człowieka. I oto znajdujemy czwarty odbiornik wrażeń estetycznych — duszę, — do której się trafia przez serce, rozum i zmysły jednocześnie i która rodzi w człowieku *entuzjazm*, zawierający w sobie pierwiastki wzruszeń, refleksji i podniecia. Tędy droga dla prawdziwej sztuki! Tędy szedł Szekspir. I tędy pójdzie jakiś nowy reformator teatru, zapatrząc się w nieśmiertelne piękno poezji i nie licząc się z przemijającymi upodobaniami tłumów, żądnych podniecia.

Tłumy zawsze pójdą za tym, kto posiada siłę, siłę zaś w sztuce ma geniusz, który będzie kroczył własną drogą, nie oglądając się na nikogo, i dla którego kłosa niesłychana byłoby, gdyby jego dzieła oddziaływały nie na wszystkie „odbiorniki” w duszy ludzkiej.

Jeżeli zaś chcemy naprawdę poznać ówczesnego widza i potrafimy zbliżyć go do niego, wycytamy w świątyniarz jego duszy jedno: tęsknotę za tym właśnie gnuszem, który ma go gdzieś poprowadzić.

W. Ch.

Co to jest Królestwo Boże?
Odpowiedź dziś w niedzielę, o godz. 7-iej
wiecz. Trocka 9, m. 7. Wstęp bezpłatny.
1839

Doroczna podróż inspekcyjna pana wojewody.

Inspekcja powiatu wilejskiego.

W dniu 5.VI. r. b. pan wojewoda Raczkiewicz wspólnie z kuratorem Okręgu Szkolnego Wileńskiego p. Pogorzelskim oraz towarzyszącymi p. wojewodzie — naczelnikiem wydziału bezpieczeństwa publicznego p. Kłitkilem, komendantem wojewódzkim inspekt. Praszałowiczem i sekretarzem województwa p. Staniewiczem udał się na doroczną inspekcję powiatu wilejskiego.

Na granicy powiatu wilejskiego i czeskiego powiatu spotkał wojewodę starosta pow. wilejskiego p. Nitowski z towarzyszącymi mu komendantem powiatu P. P. oraz inżynierem powiatowym. Na wstępie dokonana została inspekcja Urzędu Gminnego w Żodźszkach oraz zwrócono tamże na przyczodnie sejmikową i nowozakupiony gmach, w którym mają być ulokowane: Urząd Gminny oraz szereg instytucji społecznych.

W dalszej drodze dokonano inspekcji Urzędu Gminnego i Post. P. P. w Wojstomiu i tegoż dnia wieczorem nastąpił przyjazd do Wilejki powiatowej, gdzie p. wojewoda rewizytował d-cę 3 Bryg. K. O. P. p. Nowaczyńskiego, poczem nastąpił akt poświęcenia kamienia węgielnego pod nowobudującą się 7 klasową szkołę powiatową. Podczas uroczystości wobec licznego zebrania publiczności wygłosił przemówienie p. wojewoda, p. kurator, kapelan wojewódzki, starosta oraz inżynier sejmikowy. Pan wojewoda w swym przemówieniu wyraził życzenia, by nowopowstały gmach był siedliskiem wychowania przyszłych pokoleń w zgodzie i przywiązaniu do państwa.

Następnie p. wojewoda zwiedził areszt prewencyjny, w gmachu zaś starostwa odbył dłuższą konferencję z Radą Miejską w sprawie aktualnych potrzeb i rozbudowy miasta oraz wysłuchał życzeń radnych białoruskich gminy wilejskiej.

W dn. 6.VI. r. b. nastąpił wyjazd na dalszy teren powiatu. Po drodze do Kościelniczek dokonano inspekcji urzędów gminnych i posterunków P. P. w Kołowińcach, Kurzeńcu i Rzeczkach oraz zwiedzono znajdujące się tam szkoły.

W Kościelniczkach odbył się akt poświęcenia kamienia węgielnego pod nowobudującą się gmach Urzędu gminnego, podczas którego p. wojewoda wobec zebranych Rady Gminnej i okolicznej ludności wygłosił odczyt o kolicznościach przemówienie.

Z Kościelniczek p. wojewoda udał się do Dohinowa, gdzie spotkał go d-ca 3 Brygady K. O. P. p. Nowaczyński i d-ca 1 Baonu K.O.P. W Dohinowie zwiedzono: 3 Komp. 1 Baonu K.O.P. Straż Ogniową, Urząd Gminny oraz szkołę powiatową, poczem na boisku sportowym odbyły się ćwiczenia młodzieży. W Rudstawie, dokąd wojewoda przyjechał z Dohinowa na spotkanie wystąpił 1 Baon i Szwadron K.O.P. Po zwiedzeniu Urzędu gminnego, szkół i straży ogniolowej p. wojewoda dokonał dekoracji Krzyżem zasługi wójta gminy Franciszka Rusieckiego.

Zwiedzając po drodze Urząd Gminny, posterunek P. P. i szkoły w Wiazyniu p. wojewoda odwiedził następnie w maj. Szyplu mogiłę przedwcześnie zmarłego Nacz. Wydz. Samorządowego Urzędu Woj. ś. p. Stefana Kopicia, na której złożył wieniec.

W dalszej drodze zwiedzono: szkołę w Dubowie oraz urząd gminny, straż ogniolową i szkołę w Chocieńcach. Po przybyciu do wsi Czerwik gminy Chocieńce p. wojewoda uobścielił rozdając 2000 zł. ludności, która uciepiała podczas pożaru we wsi Borki tejże gminy.

W powrotnej drodze do Wilna dnia 7.VI. r. b. p. wojewoda dokonał inspekcji posterunku P. P. w Wilejce oraz zwiedził mogiłę poległych 30 policjantów w walce z bandytami.

Szczegółowa inspekcja powiatu wilejskiego wykazała szereg niedomagań, których usunięcie będzie specjalną troską p. wojewody. Po powrocie z inspekcji w 7.VI. r. b. wieczorem p. wojewoda tegoż dnia wyjechał na zjazd wojewodów do Warszawy, z którego powrócić dnia 9.VI. r. b. w tymże dniu niezwłocznie zwołał posiedzenie naczelników wydziałów, na którym udzielił instrukcji w związku z odbytą inspekcją zjazdu wojewodów.

Równoległe klasy gimn. dla absolwentów szk. pocz.

Minister oświaty wydał ostatnio okólnik do kuratorów szkolnych w sprawie utworzenia równoległych klas gimnazjalnych dla młodzieży, która po ukończeniu pełnej szkoły powszechnej pragnie dalej się kształcić. Rozporządzenie to przewiduje utworzenie dodatkowych klas, począwszy od 4-jej w górę w tych gimnazjach, które posiadają odpowiednie warunki lokalowe. Nowe oddziały mają być utworzone z początkiem nowego roku szkolnego. Jednocześnie minister polecił, aby wizytatorowie szkół średnich i powszechnych byli obecni przy egzaminach, urządzanych dla młodzieży, która po ukończeniu szkoły powszechnej pragnie dostać się do gimnazjum.

KRONIKA.

Niedziela 10 czerwca

Dziś: Małgorzaty.
Jutro: Barnaby Ap.

Wschód słońca — g. 2 m. 56
Zschód — g. 19 m. 36

METEOROLOGICZNA.

— Spostrzeżenia Zakładu Meteorologicznego U. S. B. z dn. 9. VI. r. b. Ciśnienie średnie w milimetrach 755. Temperatura średnia — 16° C. Opad w milimetrach. — Wiatr przeważający północny. Północno-murmo. Maksimum na dobę +20 C.

Tendencja barometryczna — wzrost ciśnienia.

URZĘDOWA.

— Odjazd p. n. wojewody do Mołodeczna. Dzisiaj rano p. wojewoda Raczkiewicz wyjeżdża do Mołodeczna, gdzie będzie obecny na zorganizowanych w dniu tym wielkich zawodach sportowych powiatu województwa wilejskiego.

Wraz z p. wojewodą wyjeżdża do Wilna kilku wyższych urzędników wojewódzkich. Po powrocie do Wilna, który nastąpi w dniu jutrojszym, p. wojewoda wyjeżdża na konferencję do Nowogródka. Powrót p. wojewody do Wilna nastąpi w końcu b. tygodnia.

MIĘSKA.

— Posiedzenie miejskiej komisji Finansowej i Gospodarczej. We wtorek 12 i we środę 13 b. m. odbędzie się posiedzenie miejskiej komisji Finansowej i Gospodarczej celem przygotowania materiału na mające się odbyć w 19 b. m. posiedzenie Rady Miejskiej.

— Prace Komisji Sanitarnej. W wyniku przeprowadzonej ostatnio lustracji sanitarnych wytworzone zostały do władz administracyjnych wnioski o zamknięcie pokoi noclegowych „Piaź” przy ul. Biskupiej.

— Subsydia dla instytucji dobroczynnych m. Wilna. Magistrat m. Wilna wyasygnował ostatnio tytułem bezwzględnej zapomogi za m. maj na rzecz instytucji dobroczynnych m. Wilna sumę 52.272 zł. i 86 gr.

— Ile osób uczęszcza do kinematografu miejskiego. W ciągu ubiegłego miesiąca kasa kinematografu miejskiego sprzedała 44.525 biletów na ogólną sumę 26.860 zł. Niezależnie od powyższego Magistrat m. Wilna w omawianym terminie udzielił 9052 bezpłatnych biletów, z czego korzystały ochotnicy — 2395; szkoły — 5866; wojsko — 510 i wycieczki — 281.

— Nowa kategoria podatników. Ubiegłego tygodnia zgłosił się do p. W. S. zamieszkałego przy ul. Wileńskiej 51 sksestrator Magistratu m. Wilna 4-go rejonu, opisując różne przedmioty za nieopłacone w terminie podatki. Tam mu wytłumaczono, że sksestracja dotyczy W. S., ale zamieszkałego przy tej samej ulicy pod Nr. 37. P. sksestrator nie zważając na uwagi domowników nie dał się przekonać i mówił, że musi wypełnić swoje obowiązki opłacać zagar i szefu u obywatela, który w ogóle nie jest obowiązany płacić podatków. Jest to więc najnowszy sposób stwarzania nowej kategorii podatników.

— Ubój bydła. Ogółem w terminie od 1 do 9 b. m. na rzeźni magistrackiej ubito 400 sztuk bydła.

WOJSKOWA.

— Pobór rekrutów. Dnia 11 b. m. komisja poborowa dokona przeglądu poborowych rocznika 1905 kat. B. zamieszkałych na terenie wszystkich komisariatów policyjnych w nazwiskami na listy od A. do Z. oraz rocznika 1906 kat. B. z nazwiskami na listę A. Niezależnie od tego komisja poborowa dokonywać będzie przeglądu poborowych rocznika 1907. (K).

Z POCZTY.

— Aresztowanie defraudanta. Wileński Dyrekcja Poczt i Telegrafów otrzymała depesze, iż w Suwałkach aresztowano listonosza A. Szulikowskiego, oskarżonego o nadużycia. Szulikowski popełnił cały szereg kradzieży listów pieniężnych oraz przekazów pieniężnych. Narazie nie udało się ustalić ogólnej sumy szkód, jakie z tego tytułu poniósł skarbu państwa. Nie ustalono również od jak dawna Szulikowski uprawia malwersacje.

— Przeprowadzenie kabli podziemnych dla linii telegraficznej — telefonicznej. Min. Poczt i Telegrafów zatwierdziło ostatnio projekt Wileńskiej Dyrekcji Pocztowej oświadczenie przeprowadzenia na terenie miasta Wilna podziemnych kabli dla linii telegraficznej — telefonicznej.

Wil. Dyrekcja Pocztowa jeszcze w roku bieżącym dokona w tym kierunku prac.

— Przeprowadzenie przewodów brzoźowych. Wileńska Dyrekcja Pocztowa przystąpiła ostatnio do przeprowadzenia telegraficznych przewodów brzoźowych na linii Wilno-Nowogród i na linii Wilno-Baranowicz, a w najbliższym czasie zamierza przystąpić do przeprowadzenia identycznych przewodów brzoźowych na linii Wilno-Warszawa.

SPRAWY AKADEMICKIE.

— Adoracja Akademika Najśw. Sakramentu. W niedzielę dn. 10 czerwca r. b. odbędzie się w kościele św. Jana doroczna akademicka adoracja Przenajświętszego Sakramentu. Adoracja rozpocznie się uroczystą mszą św. o godz. 10.30, zakończy się wspólnym nabożeństwem o godz. 8 wieczór. Kol. i kol. którzy chcieliby wziąć udział w adoracji, a jeszcze nie zapisali się na listę mogą to uczynić w niedzielę o godz. 9-iej rano w zakrystii kościoła św. Jana.

SPRAWY SZKOLNE.

— Egzamina wstępne systemem lekcyjnym w Państwowej Szkole Przemysłowo-Handlowej Żeńskiej im. Emmy Dmochowskiej w Wilnie rozpoczyna się dn. 20 czerwca o godz. 9 rano i trwać będą do dn. 26 czerwca włącznie.

— Egzamina w Żeńskim Seminarium Nauczycielskim. Dyr. Seminarium Naucz. Żeńskiego w Wilnie powiadomiła, że egzamin wstępny do Seminarium (mieszczonego się przy ul. Augustjańskiej 4) rozpocznie się dn. 20 czerwca.

Nadmieniam się przytem, że przy Seminarium jest internat.

— Otwarcie kursów nauczycielskich. W r. b. w Wilnie odbędzie się kursy nauczycielskie. Kursy te zorganizowano dla nauczycieli wykwalifikowanych.

— Pokaz prac uczniowskich. Przy Centralnej Szkole Pracowniczej Robot Ręcznych (ul. Zawala 5) urządzony został pokaz prac uczniowskich, który zwiedzać można w dniach 10, 11 i 12 b. m. od godz. 10 do 14 i od 16 do 18. Pokaz ten zainteresować winien przedewszystkiem szerokie koła nauczycielskie.

ARTYSTYCZNA.

— VI Doroczna Wystawa Obrazów i Rzeźb Wil. Tow. Artystów Plastyków otwarta codziennie w Pałacu Reprezentacyjnym (Plac Napoleona, wejście od Uniwersyteckiej) drugie drzwi w głębi podwórza) od g. 10 rano do 7 wieczorem.

— Życia organizacji śpiewaczych. Ta część społeczeństwa wileńskiego, która się interesuje

rozwojem muzyki wokalnej, z radością powita wiadomość o uroczystościach, które się odbędą w Wilnie, w niedzielę, dn. 17 b. m. i obudzą Wileńko nasze z błogiego uspienia, a więc: 1) w godzinach popołudniowych w sali prób T-wa Muzycznego „Lutnia” odbędzie się Zjazd Delegatów Towarzystw Śpiewaczych i Muzycznych, działających na terenie województwa wileńskiego i nowogródzkiego, w celu utworzenia wileńskiego Związku Towarzystw Śpiewaczych i Muzycznych, przyjęcie statutu, wybory władz Związkowych, etc. 2) w tejże sali odbędzie się doroczny Zjazd Delegatów Związków Towarzystw Śpiewaczych i Muzycznych z całej Rzeczypospolitej Polskiej, 3) Wieczorem o g. 8 w Teatrze Wielkim na Pohulance odbędzie się po raz pierwszy w Wilnie konkurs zespołów śpiewaczych, pracujących stale w Wilnie. Do konkursu staną 9 organizacji śpiewaczych, a mianowicie chóry: Akademicki, Drukarzy, Kolejowców, Pocztowców, „Echo”, „Harfa”, Harmonij”, „Hasło” i „Lutnia”. Każdy chór odśpiewa dwie pieśni, a następnie 3 pieśni wykonane będą przez wszystkie chóry zbiorowo, pod dyrykcją dyr. Jana Leśniewskiego.

Szczegóły konkursu podamy niebawem

ZEBRANIA I ODCZYT.

— Nadzwyczajne Walne Zebranie Zrzeszenia Artystów U. S. B. odbędzie się dnia 13. VI. r. b. o godz. 19-iej w sali Nr. 3 gmachu głównego.

Na porządku dziennym sprawa wejścia w życie pragmatyki asyst.

SPRAWY ROBOTNICZE.

— Stan bezrobocia. Na terenie Woj. Wileńskiego stan bezrobocia przedstawia się w cyfrach następujących: robotników hutniczych — 61; metalowych — 190; budowlanych — 390; innych wykwalifikowanych — 1048; niewykwalifikowanych — 1787; robotników rolnych — 78 i pracowników umysłowych — 971. Razem stanowi to łącznie 4525 bezrobotnych, z czego na m. Wilno przypada cyfra 4369.

W ciągu więc tygodnia bezrobocie zmniejszyło się o dalsze 32 osoby.

— Rekrutacja robotników rolnych do Łotwy. Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy wyznaczył ostatnio terminy rekrutacji robotników do Łotwy. Rekrutacja odbędzie się: 14 b. m. — w Wilnie; 18 — w N. Świątynie; 19 — w Głębokim; 20 b. m. — w Smorgonach i 22 b. m. — w Białym.

NADESZŁANE.

— Loteria fantowa. Dziś i jutro Bratnia Pomoc Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przem. urządza loterię fantową, w celu zebrania funduszu na wycieczkę krajoznawczą i na zasilenie zapożyczonego na leczenie swych członków. Wycieczka ma za zadanie zapoznać abiturjentów szkoły z ważniejszymi ośrodkami przemysłu wytwórczego w Polsce — oraz z ośrodkami kultury narodowej. Fanty wykonali uczniowie własną pracą. Są to: stoły, szafki, biurka, krzesła i t. d.; pozątem kilku młodych artystów wileńskich, w myśl hasła filareckiego, ofiarowali oryginalne akwarele, obrazy olejne, malowane garnki i t. p.

Młodzież żywi nadzieję, że usiłowania jej nie będą daremne i że społeczeństwo wileńskie, nabywając bilety loteryjne w cenie po 50 groszy popieszy się z pomocą.

Z POGRANICZA.

— Ujęcie podejrzanego o szpiegowstwo na rzecz Litwy. Przedwcześnie w rejonie Wieżaj władze bezpieczeństwa zatrzymały 3-ch osobników, przy których ujawniono kompromitujące dokumenty świadczące, iż pozostawali oni na usługach wywiadu litewskiego.

— Dezert z armii litewskiej. Onegdaj w rejonie Niemienicza przekroczył granicę polską i oddał się w ręce władz polskich żołnierz litewski z 8 p., stacjonującego w Szwałach niejaki Stefan Turtas.

— Wysłudzenie. Onegdaj władze litewskie wysłudziły na odcinku Rykonty Michała Iwanowa wraz z rodziną, w rejonie Druskińka 4 osoby i na odcinku Holmy Wolmera 6 osób.

RÓŻNE.

— 67 rocznica zgonu Szewczenki. Wczoraj, jako w 67 rocznicę zgonu ukraińskiego narodowego poety Tarasa Szewczenki, odbył się w sali przy ul. Ostrobramskiej 8, uroczysty wieczór, urządzony staraniem „Koła Studentów Ukraińców” U. S. B. w Wilnie.

Wieczór rozpoczął słowem wstępem dr. Samborski, poczem chór pod dyrykcją Matwieja odśpiewał „Zapowi”. Następnie p. Olchowski wygłosił referat, w którym streszczył życiorys Szewczenki, oraz charakteryzował go jako człowieka, poetę i patriotę, który całe życie swoje poświęcił dla umiłowanej Ukrainy.

Po referacie chór pod batutą Matwieja odśpiewał kilka słynnych pieśni ukraińskich, a p. Mazurek wygłosił wiersz Szewczenki „Kawkaz”.

Na zakończenie p. Poznańska w przesłannym, malowniczym stroju Ukrainki wygłosiła wiersz „Utoplenna” i odegrana została jednoaktowa komedia ze śpiewami i tańcami p. t. „Na perskiej huli”.

Sala wypełniona była po brzegi. Na scenie umieszczony był portret Tarasa Szewczenki, udekorowany tkaninami ukraińskimi i kwiatami.

Cały wieczór, trzeba przyznać, był nadzwyczaj sympatyczny i miły.

Teatr i muzyka.

— Teatr Polski sala „Lutnia”. Dziś po raz trzeci, pełna humoru i wery świetna krotowidła Bissona i Marsa „Niespodzianki rozwodowe”, która zyskała ogólny poklask i uznanie licznej publiczności.

W rolach głównych Dąbrowska, Rychłowska, Szczepańska, Lenka, Dubrowska, Opolski i Wyrwicz-Wichrowski, który sztukę tę wyreżyserował.

Widowisko zakończy wybitny dodatek rewjowy Nr. 1 utrzymany w ramach artystycznych. Jutro „Niespodzianki rozwodowe” i dodatek rewjowy.

— Teatr Rewja „Złoty Raj” ul. Dąbrowskiej 5. Codziennie wielka rewja w 2-ch częściach 16 obrazach „Na Wesoło” z J. Ustarbowską i R. Głowacką na czele.

Kierownictwo artystyczne Cz. Siekierzyńska. Dziś w niedzielę dwa przedstawienia o g. 8.30 i 10.30.

Radjo.

PROGRAM STACJI WILEŃSKIEJ.

Fala 435 mtr.

NIEDZIELA 10 czerwca.

10.15. Transmisja nabożeństwa z Katedry Wileńskiej na wszystkie stacje. 12.00. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie, komunikat lotniczo-meteorologiczny nadprogram. 16.00—17.00. Transmisja z Warszawy. Koncert popularny w wykonaniu orkiestry Filharmonicznej pod dyr. Kazimierza Wilkomirskiego, Walentyny Walewskiej (Śpiew). 18.35—

Nowe ofiary G.P.U.
(Tel. od własnego korespon. ze Stołpców).

Onegdaj władze bolszewickie aresztowały pod zarzutem szpiegowstwa na rzecz Polski nauczyciela rysunków w Borysowie Aleksandra Wiszniewskiego i nauczycielkę języka polskiego i historii w Komajsku Jadwigę Gwoździńską.

Aresztowanych pod silną eskortą przewieziono do więzienia w Mińsku.

19.00. Odczyt w języku litewskim wygłosił J. Kraunajtis. 19.00—19.25. Muzyka z płyt gramofonowych firmy J. Weksler w Warszawie ul. Marszałkowska 132. 19.25—19.50. Audycja dla dzieci w wykonaniu uczeń gim. im. A. Czartoryskiego. 19.50. Komunikaty i rozmaitości. 20.15—22.00. Transmisja z Warszawy. Koncert muzyki lekkiej w wykonaniu orkiestry Filharmonicznej pod dyr. Tadeusza Mazurkiewicza. 22.00—22.30. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, komunikaty P. A. T., policyjne, sportowe i inne. 22.30—23.30. Transmisja muzyki tanecznej z Warszawy.

PONIEDZIAŁEK 11 czerwca.

13.00. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie. 17.00—17.15. Muzyka z płyt gramofonowych firmy J. Weksler w Warszawie ul. Marszałkowska 132. 17.15—17.30. Chwilka literacka. 17.30—17.45. Komunikat Tow. Obrony Pracy. 17.45—18.00. „Cechy osobowości” odczyt XVIII z cyklu „Filozofia narodowa” wygłosił prof. U. S. B. dr. Wincenty Lutosławski. 18.15—19.00. Transmisja muzyki lekkiej z kawiarni B. Sztralla w Wilnie. 19.05—19.30. Audycja dla dzieci. „O drewnianych chodakach” i inne bajeczki wygłosił Zula Minkiewiczówna. 19.30—19.55. „Juga i Hramawik” baśka białoruska wygłosił Helena Roman. 20.30—22.00. Transmisja z Warszawy. Koncert międzynarodowy (transmisja z Berlina do Pragi, Wiednia i Warszawy). 22.00—22.30. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, komunikaty P. A. T., policyjne, sportowe i inne.

WTOREK 12 czerwca.

13.00. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie. 17.00—17.15. Muzyka z płyt gramofonowych firmy J. Weksler w Warszawie ul. Marszałkowska 132. 17.15—17.30. Chwilka literacka. 17.30—17.45. Komunikat sportowy. 17.45—19.00. Popołudniowy koncert kameralny, transmitowany na wszystkie stacje polskie. 19.00—19.20. „Peljeon wesoly” wygłosił artysta teatru polskiego Karol Wyrwicz-Wichrowski. 19.20—22.00. Transmisja z Katowic. Opera „Dama pikowa” P. Czapkowskiego. 22.00—22.30. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, komunikaty P. A. T., policyjne, sportowe i inne. 22.30. Transmisja do Warszawy muzyki tanecznej z ogrodu kawiarni B. Sztralla w Wilnie.

SPORT.

Sporty wodne.

Z chwilą, gdy wolne państwo polskie owaśniedło łodem i wodą, należni mu odwiecznym prawem osiadłego nad ich brzegami narodu, gdy pod polską banderą ruszyły statki rzeka, jezioro i morze, zaczęto szereg, obok innych, i sport wodny.

Powstała Liga Morska i Rieczna, na wielki rozmiar zakrojone zrzeszenie, mające na celu propagandę morskiej żeglugi, budowę statków, zbieranie funduszy na rozwój marynarki i floty polskiej, badanie dróg wodnych, wydawnictwa traktujące o tem i t. d. Pośpieszyły i inne stowarzyszenia na błękitno-szare wody nasze. Jednym z najruchliwszych okazał się Jacht Klub, mający 7—8 jednostek na Wiśle oraz oddział w Chojnicach na Pomorzu i kilkadziesiąt łodzi żaglowych. W Wilnie sport wodny jest dość okazale reprezentowany. Mamy A.Z.S. uniwersyteckie, którego przystąpiła zrobiona własnymi rękami członków wieloletnia par lat temu, mamy w III pułku Saperów oddział żeglugi rzecznej i piękny z tego powodu pawilon nad Wilgą. Wil. Tow. Żeglarskie, najstarsze, również ma przystań i łódzie, ma reprezentację Pol. Zw. Żeglarski, Połon i Makabi, kluby sportowe znane z piłki nożnej, ale i z wioślarstwa i pływacka.

Przybywa do tego jachting, czyli propagandę pływania żaglowkami po jeziorach, sport specjalny propagowany energicznie przez dyrektora

banku i sportowca p. Szwykowski, znanego w Polsce podróżnika, który mając za załogę dwoje małoletnich dzieci, przepłynął sobie „śpiwając” od Warszawy do Kopenhagi i z powrotem, na rzecznej „joli” sześmiometrowej długości, a w Wilnie był inicjatorem Tow. Przyjaciół Narocza.

Obecnie chcąc podnieść o hotę do zdrowej, estetycznej i dającej tyle wrażeń rozrywkę, jak żeglarsko na jeziorach, chcąc wypędzić ludzi z dusznych murów na przeźrocze przestrzeni wodnych obszarów, urządza pomysłowy prezes Tow. Przyjaciół Narocza dn. 29. 30-VI i 1-VII na jeziorach Trockich niezwykle regaty. Przyjdzie droga ładowa, wagonem, 15 żaglowców z Warszawy; zanurzą swe boki ledwie obesznięte pod wodami wianych, w nurty historycznych jezior Witoldowych.

Statki te 1-iej klasy (5 kw. żagla) będą wykonywały na jeziorach ewolucje, wysięgi i przejażdżki, a sprawnością załogi wskaże wzór, za którym niewątpliwie pospieszą wianianie i troczenie. Jak dotąd, na trockich wodach chodzą tylko jedna 25 metrowa żaglowka d-ra Czarnowskiego, prezesa sekcji żeglarskiej Ligi Morskiej i Riecznej.

W końcu miesiąca zobaczymy ich całą flotyllę na nie malowniczym krajobrazie Trok; obfity przyszyła pogoda i gdybyż się znalazł ktoś do zdjęcia filmu, którybyśmy oglądali potem na wileńskich ekranach, tyle uroczystości do tego się nadaje i nie z nich nie wdzimy. H. R.

Nowa zwłoka w otwarcu przystani Wileńskiego Towarzystwa Wioślarskiego.

Mające się odbyć dnia 10 b. m. uroczyste otwarcie przystani wodnej Wileńskiego T-wa Wioślarskiego, ostatnio zostało odłożone i odbędzie się w następną niedzielę dnia 17 b. m.

Ta nowa zwłoka została spowodowana znacznym poniesieniem się poziomu wody na Wilji (prawie o 2 mtr.), skutkiem czego część przystani znalazła się pod wodą.

Plądy dzień wyścigów konnych.

Dziś odbędzie się piąty dzień wyścigów konnych w Pośpieszce. W tym dniu ciekawe konkursy hipiczne pań. Totalizator, bufet, orkiestra, jak zwykle. Sądząc z uroczaimościami programu można przewidzieć b. duże powodzenie.

Należy pamiętać, że w dniu 17 b. m. odbędzie się loteria na pierwszego konia, zwycięzcę. Cena biletu 5 zł. Ilość biletów ograniczona. Sprzedaż w dni wyścigów na torze.

Na wileńskim bruku.

— Głodni złodzieje. Mowa Skrypski zam. Kopania 10, zameldował, że z jego sklepu spożywczego zapomocą włamania skradziono różny artykułów spożywczych na sumę 700 zł.

— Kradzież garderoby. Jeliima Iwanowa ul. Tyzenhauzowska 41, zameldowała, że podczas nieobecności domowników, skradziono z jej mieszkanca, za pomocą oderwaną kłódkę, rozmaitej garderoby na sumę 500 zł.

2 sądów.

Rozprawa sądowa przeciwko Ostrowskiemu.

Na dzień 28 b. m. została wyznaczona w Wileńskim Sądzie Okręgowym rozprawa sądowa przeciwko b. dyrektorowi gimnazjum białoruskiego w Wilnie Ostrowskiemu P. Ostrowskiemu zarzucając stawianie oporu przedstawicielom władz, które w r. 1925 zajmowały część lokalu mieszczącego się przy ul. Ostrobramskiej 9.

W sprawie tej w charakterze świadków zeznawać będzie cały szereg b. uczniów gimnazjum białoruskiego. Rozprawa potrwa jeden dzień.

Lekarze

DOKTOR MEDYCYN

A. CYMBLER

Choroby weneryczne i skórne. Elektroterapia, diatermia, słońce górskie. Mickiewicz 12, róg Tatarskiej 9—2 i 5—7. 1492

Dr. Kenigsberg

CHOROBY WENERYCZNE I SKÓRNE. Przyjmuje 9—12 i 4—8. MICKIEWICZA 4, tel. 1090. W.Z.P. 39 1490

DOKTOR BLUMOWICZ

Choroby weneryczne, syfilis i skórne. **Wielka 21.** Od 9—1 i 3—7. Niedziela 9—1. (Telef. 921).

Dr. D. OLSEJKO

Choroby ucha, gardła i nosa. Przyjmuje w Lecznicy Litewskiej (ul. Wileńska 28). Od 11—1 popoł. 1734

Letnisko do wynajęcia z 2 pokojów z kuchnią i dwiema werandami, po drodze do Niemienicy na 13 kilometr, nad brzegiem Wilji, na górze, w lesie. Dojazd z Wilna autobusem, od przystanku 5 min drogi. Szczegóły do omówienia: Mickiewicz 33—6. Tel. 12-12 godz. 5—7 pp. i do 9 rano. 1840 24—9. Estko. 1625

SKLEP

galanteryjno-norymberski

kupię z mieszkaniem w większych miastach województwa Wileńskiego. Warszawa, Miedziana 4-a, Ozimek. 1830/348

ZGUBIONĄ

książeczkę wojskową, wydaną przez P. K. U. Lida, na imię Kumidora Konstantego, unieważnia się. 1849

Pieniądze

pod mocne i pewne gwarancje lokujemy dogodnie na oprocentowanie. Dom H. K. „ZACHĘTA” Gdańska 6, tel. 9-05. 1754

Korespondent

polsko-niemiecki

ma wolne godziny. Oferty pod A. B. do Admistracji „Kur. Wileńsk.” 1846-2

Wszystkich,

którzy posiadają jakiegobądź informację o Franciszku Szczepniaku, syna Walerego i Heleny z Mrozów, męża Anieli z Balciewiczów Szczepniakowej, urodzonego w roku 1892 w Garwolinie, ostatnio zamieszkałego w Warszawie, uprasza się o nadesłanie tych informacji do Konsystorza Ewangelicko-Reformowanego w Wilnie. 1843

Perlmuttera Ultramarina jest bezwzględnie najlepszą i najwydatniejszą farbą do bielizny, wapa i celów malarskich. Odnaczona na wystawach w Brukseli, Medjolanie i Paryżu złotymi medalami. **Wszędzie do nabycia.** 1348

Planina

do wynajęcia. Reperacja i strojenie. Ul. Mickiewicz 24—9. Estko. 1625

Akuszerki

Akuszerka

Maria Brzezina

przyjmuje od 9 rano do 7 w. ul. Ad. Mickiewicza 30 m. 4. W. Zar. Nr 3093 1491

AKUSZERKA OKUSZKO

powróciła i wznowiła przyjęcia chorych. Mostowa 23, m. 6. 1765 W. Z. P. 28

Od r. 1843 istnieje

Wilenskin

UL. Tatarska 20

MEBLE

ładne, sypialne, i gabinetowe, kredensy, stoły, szafy, łóżka i t. d.

Wykwintne-Mocne Niedrogo.

Na dogodnych warunkach i na raty. 1564

UWAGA!

Sprzedaje się

ogród i restauracja z całym urządzeniem, w bardzo dobrym punkcie, na bardzo dobrych warunkach. Nadaje się na sezon letni i zimowy. Można również przystąpić do spółki. Zgłoszenia: Pośpieszka 130, kawiarnia. Od g. 3—7 wiecz. 1841-1

Popierajcie

Ligę Morską i Rieczną.

Ogłaszajcie się

w „Kurjerze Wileńskim”.

Gabinet Roentgena i elektro-leczniczy.

W przychodni przyjmują lekarze specjaliści: Choroby wewnętrzne od 11—2; chirurgiczne od 1—2; kobiece 11—1; oczu 12—2; uszu, nosa i gardła od 11—1 popoł. zębów 10—11; skórne i weneryczne od 2—2½; nerwowe 1—2; dziecięce od 11—12 i od 2—2½.

W szpitalu oddziały: wewnętrzny, chirurgiczny, ginekologiczny. Leczenie promieniami, fotografowanie, prześwietlanie. Diatermia. Kwarowa lampa. Solux. Elektryczne wanny. Laboratorium analityczne.

Kino-Teatr „HELIOS“
ul. Wileńska 38.
PARTER od 1 zł., Balkon 70 gr. Dziś na ogólne żądanie publiczności WZNOWIENIE wielkiego arcydzieła ze „Złotej serii” — dramatu zerc p/g głosnej sztuki Wł. Perzyskiego „Uśmiech losu”. W rol. główn. ulubien. publicz. wileńskiej, najpopul. gwiazda ekranu polskiego JADWIGA SMOSARSKA mistrzowie K. JUNOSZA-STĘPOWSKI, JÓZEF WĘGRZYŃ, BODO DOWMUNT, BALCERKIEWICZ, CZOŃNA i inni. Tancerki siostry Halama. Rzecz dzieje się w Warszawie, Krakowie i Zakopanem. Arcydzieło, które oczarowało wszystkich, a więc kto jeszcze nie widział, musi ujrzeć! 1851

KINO „POLONJA“
Mickiewicza 22.
PARTER OD 80 GR. Dziś premiera. Najpotężniejsze arcydzieło XX wieku role główne kreują NATALJA LISIENKO, WANDA ZAWISZANKA, ALBERT STEINRUCK, FRED SYM, WALTER RYLLA i OKTAW KACZANOWSKI w obrazie Polsko-Wiedeńskim p. t. „Dusze dzieci oskarżają was” dramat żywy w 10 akt. Początek seansów 4, ostatni g. 10 m. 25. 1853

Kino „Piccadilly“
Wielka 42.
Dziś! Po raz pierwszy w Wilnie! Nadzwyczajnie ciekawy film, rozwiązujący problem życia seksualnego obecnej uczącej się młodzieży. Film ten oparty jest na tle motywów słynnego procesu, który się toczył dość niedawno w Berlinie. 1852

KINO „LUX“
Mickiewicza 11.
Ceny zniżone od 40 gr. Dziś wielka sensacja ostatnich czasów! Fascynująca sztuka z życia współczesnego. W rolach głównych rywal Valentino IGO SYM, NINA VANNA Vert Salvotti i Marlene Dietrich. Film o kolo salnem napięciu sensacyjnym. Początek o godz. 3-ej. 1854

Miejski Kinematograf Kulturalno-Oświatowy
SALA MIEJSKA (Ostrobramska 5)
Od dn. 9 do 14 czerwca r. b. włącznie będzie wyświetlany film: „ZEW MORZA” według powieści Stefana Kiedrzyńskiego, w 12 aktach. W roli głównej MARJA MALICKA z udziałem marynarki wojennej i handlowej oraz lotnictwa morskiego. Orkiestra pod dyrykcją p. Wł. Szczepańskiego. Kasa czynna od g. 5 m. 30, w niedzielę i święta od g. 3 m. 30. Początek seansów o g. 6-ej, w niedzielę i święta o godz. 4-ej. Następny program: „PASIERBICA”. 1822

Kino Kolejowe „Ognisko“
(obok dworca kolejowego).
Każdy, komu droga jest przyszłość naszej młodzieży, winien poprzeć wzniosły i piękny cel Program od dnia 7-go b. m. **KSIĄŻE KRWI (Monsieur Beaucaire)** 10-cio aktowy dramat historyczny z czasów Ludwika XV, podług noweli Bootha Tarkingtona p. t. „M-r Beaucaire”. Rzecz dzieje się w Wersalu pod Paryżem i w angielskiej miejscowości kąpielowej Bath. W rol. główn.: RUDOLF VALENTINO i BEBE DANIELS. Całkowity dochód z kina w dniu 8 i 9 czerwca r. b. przeznacza się na opłacenie wpisów szkolnych za niezdolnych uczniów Państwowej Szkoły Technicznej w Wilnie. Początek seansów o godz. 6, 8 i 10, w niedzielę i święta o godz. 4, 6, 8 i 10. 1822

Światowej sławy AKUMULATORY
do radja, samochodów, siły, światła i t. p.
z najlepszych materiałów wyrabia
POLSKIE TOW. AKUMULATOROWE, S. A.
Biała k/ Bielska.
Wykonanie wykwalif. solidne, trwałe. Najwyższe odznaczenia na Targach Wschodnich we Lwowie 1926 r. i Wystawie Radjowej w Krakowie 1927 r. Dyplomy i złote medale w Paryżu, Chicago, Frankfurtu n/M. i t. d.
Cenniki, kosztorysy, informacje odwrotnie darmo!
Dla odsprzedawców wysokie rabaty!
Przedstawicielstwo, skład fabryczny, warsztaty reperacyjne, ładowanie akumul.
MICHAŁ GIRDA
elektrotechnik, b. technik i rewizor akumulatorów w „P. T. A.”.
WILNO, SZOPENA 8. 1759-1

Kursy Kierowców Samochodowych
przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Wilnie
ul. Ponarska 55.
GRUPA XXII
kandydatów na kierowców samochodowych rozpocznie zajęcia dn. 20 czerwca r. b. Zapisy przyjmuje i informacji udziela sekretariat kursów codziennie od godz. 12-ej do 18-ej przy ul. Ponarskiej Nr. 55
Przy kursach warsztaty reperacyjne dla samochodów i traktorów rolniczych. 1832

Najlepsze instrumenty GEODEZYJNE:
Teodolity, niwelatory, astrolabje, goniometry, planimetry i etc.
powszechnie znanej firmy **Gustaw HEYDE**, Drezno,
również TAŚMY MIERNICZE I RULETKI w WIELKIM WYBORZE tylko w fabrycznym składzie optyczno-okulistycznym
„OPTYK RUBIN“, Wilno,
Dominikańska 17, telefon 10-58.
Najstarsza firma w kraju (egzyst. od 1840 r.) 1859

Redakcja i Administracja Jagiellońska 3, Tel. 99. Czynne od godz. 9—3 popoł. Naczelny redaktor przyjmuje od 2—3 popoł. Redaktor działu gospodarczego przyjmuje od godz. 10 do 10.30 przed połud. we wtorki i piątki. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Administrator przyjmuje od 9—2 popoł. Ogłoszenia przyjmują się od 9—3 popoł. i 7—9 wiecz. Konto czekowe P.K.O. 80.750. Drukarnia — ul. św. Ignacego 5. Tel. 892.

CENA PRZEMUMERATY: miesięczna z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetryowy przed tekstem—25 gr., w tekście I i II str.—30 gr., III i IV str.—25 gr., za tekstem—10 gr., ogłoszenia miesięczne—10 gr. (za wiersz pięciowy) krociek rekl.—zaświadczenie—30 gr. (za wiersz redakcyjny), dla poszukujących pracy—50% niższej, ogł. cyfrowe i tabelowe o 20% drożej, ogł. z zastrzeżeniem miejsca 10% drożej. Zagraniczne 50% drożej. Oddział w Górze: Grzeszkowej 5, tel. 366. Układ ogłoszeń 5-cie linowy, na stronie IV 8-mie linowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

Wydawca: „Kurier Wileński”, s-ka z ogr. odp. Tow. Wyd. „Pogoń”, Druk. „Pax”, ul. św. Ignacego 5. Redaktor odpowiedzialny Józef Jurkiewicz

UWAGA!
Rower „TRIUMPH” jest bardzo lekki i praktyczny w użyciu.
Rower „TRIUMPH” znany jest z czasów przedwojennych jako jeden z najlepszych.
Rower „TRIUMPH” jest najbardziej zastosowany do jazdy na naszych drogach.
O „TRIUMPHIE” każdy może dać opinię najlepszą, kto go posiada.
Kto chce w sezonie obecnym nabyć rower, niech pamięta, że kupując „TRIUMPH” będzie z niego bezwarunkowo zadowolony.
Rower „TRIUMPH” można nabyć w znanej firmie „UNI WERSAL” przy ul. Wileńskiej 21.
Na najbardziej dogodnych warunkach. Dla p. p. Urzędników, Instytucji, Stowarzyszeń, Grup i t. p. nasza firma w celu uprzywilejowania przy nabyciu rowerów „TRIUMPH” udziela specjalnych warunków. 1847—29

Do rybołówstwa wędki składane
oraz w formie LASKI, żyłki, sznury, haczyki i t. p. w sklepie materiałów piśmieni. I. Arkina, Wilno, ul. Wileńska 32. 1642 4

SZKŁO WODNE (Natrium Wasserglas)
poleca jako specjalność w wyborowym gatunku Fabryka Przetworów Chemicznych DYONIZY MYŚLIBÓRSKI i S-ka ŁÓDŹ, Kilińskiego 86. Tel. 20-78.

Wszyscy już przekonali się, że fotograficzne aparaty z obiektywami Busch są NAJLEPSZE
SKŁAD FABRYCZNY „OPTYK RUBIN”, Wilno ul. Dominikańska 17, telefon 10—58. Najstarsza firma w kraju (egzyst. do 1840 r.) 1858

OBUWIE najwyższej jakości **CEDA**
1857
Żądać w pierwszorzędnych magazynach.
Wanny i miski gumowe N. GLEZER, ul. Gdańska 6. 1805-5

MEBLE najtaniej nabyć można w D. H. N. Sikorski i S-ka ul. Zawalna 30. 1218

DZIS każdy kulturalny dom prenumeruje i czyta **KSIAŻKI BIBLIOTEKI DOMU POLSKIEGO** KWARTALNIE 9 TOMÓW ZA ZŁ. 6.50 GR. Warszawa-Chmielna 61 • P.K.O. — 9779
Czy zapisałeś się na członka L. O. P. P.?

Wanny i miski gumowe N. GLEZER, ul. Gdańska 6. 1805-5

MEBLE najtaniej nabyć można w D. H. N. Sikorski i S-ka ul. Zawalna 30. 1218

Światowej sławy kurorty i domy wypoczynkowe.
Pensjonaty internaty, dla dziewcząt i chłopców.
Cena całego utrzymania dla dzieci wynosi 140 fr. szwajcarskich miesięcznie. Dla dorosłych 150 fr. szw. które dla czterech kurortów przy tygodniowych zmianach są ważne. Referencje przeszło od tysiąca rodzin. Prospekty na żądanie.
Bureau der Pensionnaten Pestalozzi (Federation Internationale des Pensionats Europeens) Budapest, V., Alkotmany strasse 4. I. (Telephon: Terez 242-36).
KURORTY I DOMY WYPOCZYNKOWE.
Na Węgrzech: Budapeszt, Siófok, W Szwajcarii: Genewę*, Lozannę*, Neuchatel*, Lucernę*, Montreux*, Zurich*, Lugano, St. Moritz. We Francji: Paryż*, Deauville, Trouville, Biarritz, Ax-les-Bains, Grenoble*, Evian (Genewskie jezioro), Chamonix. Na Francuskiej Riwierze: St. Raphael Canne, Nizza, Juan-les-Pins, Monte-Carlo, Mentona. W Anglii: Londyn*, Cambridge*, Brighthon, Folkstone. We Włoszech: San-Remo*, Nerwi, Wenecja, Bordighera, Abbazia, Riccione, Rzym, Neapol*, Palermo, Meran. W Austrii: Wiedeń*, Zell-am-Zee*, Linz*, Innsbruck*, Salzburg*. W Niemczech: Berlin*. W Belgii: Ostenda. W Afryce: Algier, Tunis.
W miejscowościach zaznaczonych gwiazdką, internaty dla chłopców i dziewcząt, oraz dla dorosłych, są otwarte przez cały rok. Inne pensjonaty i kurorty otwarte są tylko w ciągu lipca, sierpnia i września.
Wycieczki mają zniżki od 25 proc. do 50 proc. oraz pulmanowskie wagony. Cena utrzymania w ciągu roku szkolnego (od 15 września) wynosi 110 fr. szwajc. miesięcznie. 1578

Ogłoszenie.
Magistrat miasta Podbrodzia ogłasza konkurs na stanowisko kierownika-lekarsza przychodni lekarskiej. Obowiązki lekarza: przyjęcie chorych 4 godziny dziennie we własnym gabinecie. Wynagrodzenie lekarza: pobranie opłaty od chorych od 50 groszy do 2 złot. za wizytę, lub ryczałtowo pensji miesięcznie 200 zł., oraz poza godzinami przyjęć wolna praktyka.
Ubiegający się o to stanowisko powinni do dn. 25 czerwca 1928 r. nadesłać do Magistratu:
1) Podanie z życiorysem i odpisem dowodu osobistego,
2) Odpis dyplomu z ukończenia studiów lekarskich,
3) „zezwolenia na prawo praktyki lekarskiej,”
4) dowodu z poprzedniej pracy.
Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Podbrodzie 6.VI 1928 r.
1842/1586-1 Magistrat m. Podbrodzia.

Sprawy handlu, eksportu, obróbki, kupna i sprzedaży lasów i drzewa
Informacje z rynków drzewnych całego świata
Rozporządzenia władz w sprawach leśnych i drzewnych
Całokształt leśnictwa, przemysłu drzewnego i leśnego
Traktuje tylko 1626
DRZEWO POLSKIE
Jedyny wielki fachowy organ Polski. Nr. próbne gratis.
Warszawa, Piłkna 13, Telefon 112-96.

MASZYNY MŁYŃSKIE
walce, kaspry, kamienie, jagielniki, trybry, turbiny, motory ropne, Diesla, gazowe, transmisje, pasy, gurtę gazę, siatki, olejarnie poleca na dogodnie spłaty: Biuro Techniczno-Handlowe i robót inżynierskich
ST. STOBERSKI, Wilno, M. Kiewicza 27, tel. 12—47. 1824

AMADA zastępuje masło naturalne. 1856

WOJSKOWE SPÓŁDZIELNIE 1855
i DOSTAWCY WOJSKOWI!!
Kawę zbożową świeżo mieloną
najlepszej jakości luzem i w opakowaniu poleca
Wytwórnia artykułów gospodarczych „ENWE”
Nauma Wajnsztejna, Wilno ul. Trocka 9. Tel. 500.

DZIS każdy kulturalny dom prenumeruje i czyta **KSIAŻKI BIBLIOTEKI DOMU POLSKIEGO** KWARTALNIE 9 TOMÓW ZA ZŁ. 6.50 GR. Warszawa-Chmielna 61 • P.K.O. — 9779
Czy zapisałeś się na członka L. O. P. P.?

Wanny i miski gumowe N. GLEZER, ul. Gdańska 6. 1805-5

MEBLE najtaniej nabyć można w D. H. N. Sikorski i S-ka ul. Zawalna 30. 1218